

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ: ΕΙΔΙΚΗ
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Μουδάτσου Αργυρώ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: Κουνελάκη Στέλλα

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2016

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	4
1.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	5
1.2 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	12
1.3 ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	21
2.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	21
2.2 ΦΥΣΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ Ν. ΧΑΝΙΩΝ	24
2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ Ν. ΧΑΝΙΩΝ	29
2.4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ	31
2.5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ- ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	34
3.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	34
3.2 ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	35
3.3 ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	41
3.4 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	47
4.1 Περιφερειακή Διεύθυνση Τουρισμού.	47
4.2 Νομαρχιακή Επιτροπή Τουρισμού.	48
4.3 Δημοτική επιχείρηση τουρισμού- πολιτισμού	48
4.4 Ενώσεις	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	57
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να αναλύσω την τουριστική ανάπτυξη στον νομό των Χανίων Κρήτης αλλά και να γίνει ειδική αναφορά στις βιώσιμες μορφές τουρισμού.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος έκανα την παρακάτω ανάλυση:

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας μου αναφέρονται τα γενικά χαρακτηριστικά της περιοχής και οι παράγοντες ανάπτυξης που υπάρχουν. Αναλύω τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά και τα έργα και τις εγκαταστάσεις υποδομής που υπάρχουν στην περιοχή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, μιλάω εκτενώς για τους φυσικούς και τους πολιτιστικούς πόρους τουριστικής έλξης. Στην συνέχεια αναφέρομαι τόσο στην τουριστική προσφορά όσο και στην τουριστική ζήτηση που υπάρχει στον νομό.

Το τρίτο κεφάλαιο μιλάει για τα σενάρια ανάπτυξης τουρισμού, τις βιώσιμες μορφές και την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Διευκρινίζω πως στις μέρες, η βιώσιμες μορφές τουρισμού ταυτίζονται με τις εναλλακτικές, μιας και οι δύο αποσκοπούν στην μη- ξενοδοχειακοκεντρική ανάπτυξη της περιοχής, με έμφαση στους φυσικούς πόρους χωρίς όμως να γίνεται καταπάτηση τους. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν πολλές φορές να λειτουργήσουν ως αντίβαρο του κλασσικού τουρισμού που τροφοδοτείται από την μαζική διακίνηση επισκεπτών μέσω των tour operators. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται κατά ένα βαθμό η μαζική συγκέντρωση σε μεμονωμένα τουριστικά σημεία, δίνοντας την δυνατότητα ή και το προνόμιο της επιλογής διαφορετικού και καινοτόμου τρόπου ψυχαγωγίας και ξεκούρασης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους φορείς διοίκησης τουρισμού καθώς και στις διάφορες ενώσεις- επαγγελματικές ή μη- που παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, μιας και βοηθάνε τους τουρίστες να γνωρίσουν καλύτερα την περιοχή. Μάλιστα, οι περισσότερες από αυτές τις ενώσεις είναι φυσιολατρικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, και βρίσκονται σε πλήρη αρμονία με το σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης που πρέπει να υλοποιηθεί.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο, αναφέρω το σχέδιο της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Στην ουσία συνοψίζω τα προηγούμενα κεφάλαια, και με την βοήθεια ερευνών παραθέτω το σχέδιο.

Τέλος, εξάγω τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την μελέτη μου και κάνω ορισμένες προτάσεις.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην καθηγήτρια και επόπτη μου, κυρία Μουδάτσου Αργυρώ, για την αμέριστη βοήθεια που μου προσέφερε κατά την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τις ευχαριστίες μου για τους φορείς του Δήμου Χανίων που με παρέπεμψαν σε συγκεκριμένες σελίδες προκειμένου να πραγματοποιήσω την ερευνά μου.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις βαθύτατες ευχαριστίες μου στην οικογένεια μου και στους φίλους μου, για την αμέριστη βοήθεια και κατανόηση που έδειξαν στις ατελείωτες ώρες γραψίματος, καθ' όλη την διάρκεια της παρούσας εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Είναι γεγονός πως η Ελλάδα, κατέχει μία από τις υψηλότερες θέσεις στους τουριστικούς προορισμούς, παρά την δυσχερή οικονομική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει τα τελευταία 5-6 χρόνια. Οι πολυποίκιλοι τουριστικοί πόροι, οι ανεξάντλητες πολιτιστικές, πολιτισμικές αλλά και γεωμορφολογικές πηγές ενδιαφέροντος καθώς και οι αρκετά καλές τουριστικές υποδομές που διαθέτει είναι οι κυριότεροι παράγοντες που ευνοούν την κατάταξη της σε τουριστικό παράδεισο. Η πεποίθηση πως οι Έλληνες, ωθούμενοι από τον Ξένο Δία, είναι οι καλύτεροι οικοδεσπότες φαίνεται να διατηρείται μέχρι και στις μέρες μας, μιας και η σχέση της κοινωνίας με τον τουρισμό αντανάκλα μία θετική και ανοιχτή στάση προς τους τουρίστες, κάτι το οποίο δεν είναι τόσο έντονο σε άλλες Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

Παρά τα θετικά αυτά στοιχεία, η συνολική απόδοση της χώρας δεν ωθείται μπροστά, μιας και υπάρχουν κανονισμοί που δεν είναι πλήρως ενθαρρυντικοί για την ανάπτυξη του τουρισμού, κανόνες που διαμορφώνουν τις ξένες επενδύσεις (FDI), καθώς και χρονοβόρες και με μεγάλο κόστος διαδικασίες προκειμένου να ανοίξει μία νέα επιχείρηση. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε πως ως τροχοπέδη λειτουργούν και οι ασύγχρονες υποδομές (κυρίως τα λιμάνια και οι σιδηρόδρομοι) που υπάρχουν στην χώρα, οι οποίες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες των Ευρωπαϊκών χωρών είναι πολύ υποδεέστερες.

Μελετώντας τις αναφορές του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού του ΟΗΕ (UNWTO) για το 2008, οι αφίξεις των τουριστών έφτασαν τα 924 εκατομμύρια παγκοσμίως, 2% περισσότεροι από το 2007. Από το νούμερο αυτό, τα 180 εκατομμύρια επισκέφτηκαν την Μεσόγειο ενώ 15-16 εκατομμύρια επέλεξαν την Ελλάδα ως τουριστικό προορισμό. Σύμφωνα με τον Σφακιανάκη (2002), τον Μάρτιο του 2009 η Ελλάδα βρισκόταν στην 24^η θέση μεταξύ 133 οικονομιών, και η βαθμολογία της με άριστα το 7 ήταν 4,9.

Από διάφορες αναλύσεις που έχουν γίνει για τον ελληνικό τουρισμό, προκύπτει ότι τα νησιά του Αιγαίου και η Κρήτη, εμφανίζουν ιστορικά μεγαλύτερες αντοχές στις περιπτώσεις όπου έχουμε πτώση της ζήτησης για κάποιον λόγο ή οικονομική κρίση, σε αντιδιαστολή με την πρωτεύουσα της Ελλάδας, την Αθήνα, όπου και αυτή έχει πληθώρα τουριστικών πόλων. Στην συνέχεια, θα προσπαθήσω να αναλύσω τα διάφορα χαρακτηριστικά του νησιού που ταυτόχρονα μπορούν να αποτελέσουν και παράγοντες ανάπτυξης, και θα αναφερθώ ιδιαίτερα στην περιοχή του νομού Χανίων.

1.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στο κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου βρίσκεται το μεγαλύτερο Ελληνικό νησί, η Κρήτη. Τόσο η γεωγραφική της θέση όσο και το ιδιαίτερο και πολυποίκιλο ανάγλυφο της παίζουν καθοριστικό ρόλο στην συνολικότερη εικόνα της καθώς και στον χαρακτήρα της.

Σαν νησί, μπορούμε να την θεωρήσουμε στο μεγαλύτερο κομμάτι της ορεινή, αλλά με πολλές και διάφορες εναλλαγές στους γεωμορφολογικούς σχηματισμούς. Η πληθώρα των αλλαγών αυτών έχει καθορίσει σε σημαντικό κομμάτι την οργάνωση του νησιού τόσο από θέμα χωροταξίας, δομικών έργων (οικιστική δομή) καθώς και έχει επηρεάσει γενικά τα ανθρωπογενή δεδομένα.

Υπάρχουν κάποια χαρακτηριστικά που αναφέρονται στην χωρική της ενότητα, και τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας του νησιού. Αυτά είναι τα εξής:

- Χωρική αυτονομία. Τόσο η θέση της στον χάρτη όσο και η νησιωτική υπόσταση της και το μεγάλο μέγεθος ενδοχώρας και πληθυσμού συντελούν στο να θεωρείται η Κρήτη ένα αυτόνομο χωρικό σύστημα.
- Απόσταση σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα καθώς και με τις διάφορες Περιφέρειες του Ευρωπαϊκού χώρου.
- Στρατηγική θέση. Η θέση που καταλαμβάνει στην λεκάνη της Μεσογείου είναι άκρως σημαντική, μιας και αποτελεί (όπως και γενικότερα ο Ελλαδικός χώρος) κομβικό σημείο μεταξύ τριών ηπείρων- Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής.
□ Δυσκολία πρόσβασης από το νότιο προς το βόρειο τμήμα του νησιού.
- Ενδοπεριφερειακές ανισότητες, οι οποίες εντοπίζονται σε πολλές χωρικές ενότητες του νησιού.

Η Κρήτη, βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους, σε απόσταση περίπου 160χλμ από την ηπειρωτική Ελλάδα. Έχει να επιδείξει ένα ξεχωριστής ομορφιάς αλλά και μεγάλης οικολογικής αξίας φυσικό περιβάλλον, το οποίο αποτελείται από υπέροχους φυσικούς σχηματισμούς, όπως φαράγγια, σπήλαια, οροπέδια και ορεινούς όγκους, πλούσια πανίδα και χλωρίδα αλλά και πολλά τοπία φυσικού κάλλους. Η συνολική της έκταση είναι 8.336χλμ, μέγεθος το οποίο αποτελεί το 6,3% της συνολικής έκτασης της επικράτειας της χώρας μας. Οι ακτογραμμές της ξεπερνούν τα 1.000χλμ σε μήκος ενώ είναι πραγματικά αξιοζήλευτες μιας και υπάρχουν κάποιες από τις ωραιότερες παραλίες όχι μόνο πανελλαδικά αλλά και σε παγκόσμια κλίμακα. Στο βόρειο τμήμα της βρέχεται από το Αιγαίο πέλαγος ενώ στο νότιο από το Λιβυκό. Πολλά είναι και τα μικρά νησιά που την περιβάλλουν (σε αποστάσεις μεταξύ 100 τμ και 45 νμ) κάποια από τα οποία είναι η ιστορική Γαύδος, η Γαυδοπούλα, η Χρυσή ή

αλλιώς Γαϊδουρονήσι, το Κουφονήσι, η Ντία, οι Διονυσάδες, η Γραμβούσα, η Σπιναλόγκα, το μεγάλο και το μικρό Παξιμάδι κ.α. Όλα έχουν χαρακτηριστεί ως «Ευαίσθητα οικοσυστήματα», ενώ διαθέτουν ιδιαίτερο ανάγλυφο με εξαιρετικές παραλίες καθώς και σπάνια χλωρίδα και πανίδα. Το συνολικό μήκος του νησιού, από το δυτικό άκρο του έως το ανατολικό είναι 256χλμ, με το μεγαλύτερο πλάτος να βρίσκεται στο νομό Ηρακλείου με 57χλμ και το μικρότερο πλάτος να εντοπίζεται στον νομό Λασιθίου στα 12χλμ.

Μορφολογικά, θα μπορούσαμε να χωρίσουμε την περιφέρεια της Κρήτης σε τρεις ζώνες:

- Ορεινή, με υψόμετρο άνω των 400μέτρων
- Ημιορεινή, με υψόμετρο μεταξύ 200-400 μέτρων και
- Πεδινή, από το επίπεδο της θάλασσας (το μηδέν δηλαδή) έως και τα 200 μέτρα.

Η μεγαλύτερη έκταση του νησιού καλύπτεται κατά τα 3/5 από τις δύο πρώτες κατηγορίες, ενώ σε ποσοστό 49% θεωρείται ορεινή.

Είναι γεγονός πως τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά έχουν τεράστια σημασία στη διαμόρφωση των οικισμών, των έργων υποδομής, αλλά και της οικονομικής και της κοινωνικής ανάπτυξης μιας περιοχής γιατί είναι αυτά που δημιουργούν πλεονεκτήματα και περιορισμούς στην επισκεψιμότητα και στην πρόσβαση σε αυτήν. Παράλληλα, η γεωλογία και η υδρογεωλογία του νησιού εμπεριέχουν παράγοντες οι οποίοι ενδιαφέρουν τον τουρισμό και βοηθούν στην τουριστική ανάπτυξη του. Σε αυτούς τους παράγοντες θα αναφερθούμε στο Δεύτερο κεφάλαιο μας, στους Τουριστικούς Πόρους.

Συγκεκριμένα για τον νομό Χανίων και τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του, μπορούμε να αναφέρουμε πως σαν νομός είναι γενικά ορεινός. Μέρος του συγκροτήματος των Λευκών Όρεων ανήκει στον δήμο Χανίων, με υψηλότερη κορυφή τις Πάχνες, με υψόμετρο 2.453μ. Στην ορεινή ζώνη, άνω των 500μέτρων, ανήκουν επίσης οι τοπικές κοινότητες της Θερίσου, Δρακώνας, Πλατυβόλας και Κάμπων.

Εξαιτίας των Λευκών Όρεων, πολλά είναι και τα φαράγγια που βρίσκονται στον νομό, είτε μικρά είτε μεγάλα. Τα μεγαλύτερα και πιο γνωστά από αυτά είναι το φαράγγι του Θερίσου και του Δικτάμου, που βρίσκονται στα όρια του δήμου.

Φαράγγι Θερίσου. Έχει 6χμλ μήκος και είναι βατό και με αυτοκίνητο. Στο τέρμα του, βρίσκεται το ιστορικό χωριό Θέρισος.

Φαράγγι Δικτάμου. Ξεκινάει από υψόμετρο 300μέτρων κοντά στο χωριό Κατωχώρι που είναι 21χλμ έξω από τα Χανιά και καταλήγει σε υψόμετρο 40μ κοντά στο χωριό

Στύλο. Είναι επίσης γνωστό ως φαράγγι του Κατεχωρίου και είναι βατό μόνο από πεζούς. Σε τρία σημεία των πλαγιών υπάρχουν και βαθιά σπήλαια.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κλίμα του νησιού είναι αυτό που έχει οδηγήσει στην δημιουργία της πλούσιας χλωρίδας, η οποία διαθέτει διαφορετικά οικοσυστήματα με σπάνια ποικιλομορφία. Χαρακτηριστικά μπορούμε να αναφέρουμε πως σε μια έκταση 8.700τμ υπάρχουν αυτόχθονα αυτοφυή είδη, εκ των οποίων τα 170 είναι ενδημικά της Κρήτης. Αυτό το φαινόμενο, δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως πιθανότατα δεν απαντάται σε καμία άλλη περιοχή της γης. Από τα 170 αυτά ενδημικά φυτά, τα 114 βρίσκονται στα Λευκά όρη.

Εξίσου πλούσια είναι και η πανίδα της Κρήτης. Ενδημικό και πολύ ιδιαίτερο ζώο είναι το γνωστό μας κρι-κρι ή αλλιώς ο κρητικός αίγαγρος *Capra Aegagrus- Cretica*, το οποίο είναι το σήμα κατατεθέν του νησιού. Δυστυχώς τελεί υπό εξαφάνιση. Μπορούμε να το συναντήσουμε στις νότιες παρυφές των Λευκών Όρων καθώς και στα νησάκια Θοδωρού, Άγιοι Πάντες και Ντία. Επίσης, ένα άλλο χαρακτηριστικό καθώς και σημείο έλξης τουριστών- πτηνοπαρατηρητών αποτελούν και διάφορα σπάνια πουλιά όπως ο γυπαετός *Gypaetus Barbatus* καθώς και δεκάδες είδη μεταναστευτικών πουλιών που σταθμεύουν στο πέρασμά τους για την Αφρική.

Τέλος, εξέχουσας σημασίας είναι και η παρουσία στα νερά της Κρήτης της φώκιας *Monachus- Monachus*, του κοινού δελφινιού καθώς και της θαλάσσιας χελώνας *Carreta- Carreta*.

Πολλές είναι οι περιοχές στην Κρήτη οι οποίες έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000», προκειμένου να διατηρηθούν οι φυσικοί οικότοποι της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Μάλιστα, από το 1960 ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς με το ομώνυμο φαράγγι της Σαμαριάς, που βρίσκεται 45 χλμ έξω από την πόλη των Χανίων και συνορεύει με τα χωριά Ομαλός και Αγία Ρούμελη είναι χαρακτηρισμένος. Αντίστοιχης σημασίας είναι και η ύπαρξη του «Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη», το οποίο συγκαταλέγεται στα Ευρωπαϊκά Γεωπάρκα και μάλιστα είναι ενταγμένο και στην Λίστα των παγκόσμιων Γεωπάρκων της Unesco (Global Geoparks). Εξίσου σημαντικό φυσικό πόρο αποτελεί το φοινικόδασος του Βάι, που βρίσκεται στο Δ.Δ. Παλαιοκάστρου του ν. Λασιθίου και έχει τον χαρακτηρισμό αισθητικό δάσος. Είναι στην ουσία μια μικρή κοιλάδα με φυσική συστάδα του Φοίνικα- *Phoenix theophrastis*, ενός από τα αυτοφυή είδη Φοινίκων στην Ευρώπη. Οφείλουμε να αναφέρουμε πως το Φοινικόδασος του Βάι είναι χαρακτηρισμένο ως Ειδικά Προστατευόμενη Μεσογειακή Περιοχή καθώς και Ζώνη Ειδικής Προστασίας.

Στο παρακάτω σχήμα θα δούμε το δίκτυο οικότοπων στην περιφέρεια Κρήτης.

Δίκτυο οικότοπων Κρήτης 1

Στον δήμο Χανίων έχουμε 5 περιοχές που είναι προστατευόμενες με το πρόγραμμα Natura, συνολικής έκτασης 51.500 στρέμματα. Στον πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε τις κυριότερες από αυτές.

Όνομασία περιοχής	Κωδικός	Έκταση (στρ.)
Φαράγγι Θερίσου	GR4340007 (ΤΚΣ)	4.970
Λίμνη Αγιάς – Πλατανιάς – Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κοιλιάδα Φασά	GR4340006 (ΤΚΣ)	2.913 (από τα 12.110)
Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη	GR4340008 (ΤΚΣ)	42.144 (από τα 533.636)
Λίμνη Αγιάς	GR4340020 (ΖΕΠ)	667,10
Νησίδα Αγ. Θεοδώρων	GR4340018 (ΖΕΠ)	815,20

Προστατευόμενες περιοχές NATURA, Χανιά 1

ΠΟΤΑΜΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΝΕΣ

Καθώς το έδαφος της Κρήτης χαρακτηρίζεται από ασβεστολιθικά πετρώματα τα οποία απορροφούν μεγάλο ποσοστό του νερού από τις βροχοπτώσεις, η δημιουργία ποταμιών και λιμνών δεν είναι ιδιαίτερα εύκολη στο νησί. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ορισμένοι χειμάρροι, οι πηγές των οποίων βρίσκονται σε ορεινούς όγκους, και οι

οποίοι καταλήγουν τόσο στο Κρητικό όσο και στο Λιβυκό πέλαγος. Τα σπουδαιότερα ποτάμια της Κρήτης είναι:

- Νομός Χανίων: Ταυρωνίτης, Κοιλιάρης και Μουσελάς.
- Νομός Ρεθύμνου: Κουρταλιώτης (με το ομώνυμο φαράγγι) και Γεροπόταμος.
- Νομός Ηρακλείου: Γιόφυρος, Αλμυρός, Γεροπόταμος και Αναποδιάρης.
- Νομός Λασιθίου: Αποσελέμης, Ψωριάρης και Ξηροπόταμος.

Οι υγροβιότοποι του νομού Χανίων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα :

Όνομασία	Κωδικός	Έκταση (στρ.)
Σταυρός	Y434KRI182	12
Λίμνη Τερσανά	Y434KRI184	26
Εκβολή Καλαθορέματος	Y434KRI187	26
Εκβολή ποταμού Κλαδισού	Y434KRI188	26

Υγροβιότοποι ν.Χανίων 1

Τα δάση και οι ακτές του δήμου είναι αναρίθμητες και αποτελούν τουριστικό πόλο έλξης τόσο για τους επισκέπτες του νησιού αλλά και για τους ντόπιους κατοίκους. Τα ποτάμια και τα ρέματα είναι πολλά με κυριότερα τον Κλαδισό (Χανιά- Θέρισσος- νέα Κυδωνία) και τον Μορώνη (Σούδα) και μέρος του Κοιλιάρη. Από λίμνες οι σημαντικότερες είναι η Αγία και η Μαχαιρίδα.

Για τον Νομό Χανίων έχουμε τα εξής στοιχεία όσο αναφορά το περιβάλλον αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων:

Η ιδιαίτερη γεωμορφολογία καθώς και το εύκρατο κλίμα που επικρατεί έχει ως αποτέλεσμα το φυσικό περιβάλλον του νομού να είναι πλούσιο, ποικιλόμορφο και απίστευτης ομορφιάς. Στα 343.086 στρέμματα γης που απαρτίζουν τον δήμο, μπορούμε να βρούμε παράκτιες, πεδινές, ημιορεινές αλλά και ορεινές εκτάσεις, οι οποίες παίζουν ζωτικό ρόλο στην δημιουργία διαφόρων οικοσυστημάτων, φιλοξενώντας ταυτόχρονα και δεκάδες ενδημικά και μη ζώα. Τα δάση, οι φυσικοί και οι τεχνητοί βιότοποι, οι λίμνες, οι ορεινοί όγκοι, τα φαράγγια, τα σπήλαια και τα ποτάμια είναι ο φυσικός πλούτος της περιοχής.

Το κλίμα είναι Μεσογειακό και χαρακτηρίζεται από θερμά και ξηρά καλοκαίρια και ήπιους αλλά βροχερούς χειμώνες. Το Κρητικό πέλαγος επηρεάζει τους ανέμους που πνέουν στην περιοχή και το Ιόνιο τις βροχές. Ενδεικτικά στοιχεία για το κλίμα του νομού παρουσιάζονται στην συνέχεια:

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ: Οι ψυχρότεροι μήνες είναι ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος με την μέση τιμή του υδραργύρου να βρίσκεται στους 12 βαθμούς.

ΑΝΕΜΟΙ: Οι μέγιστες μηνιαίες ταχύτητες καταγράφονται τους μήνες Ιανουάριο-Απρίλιο αλλά και Ιούνιο, με την ταχύτητα να είναι μεγαλύτερη των 13 m/s ενώ οι ελάχιστες βρίσκονται τους μήνες Σεπτέμβρη- Νοέμβρη. Συνήθως οι άνεμοι είναι δυτικής και βορειοδυτικής κατεύθυνσης.

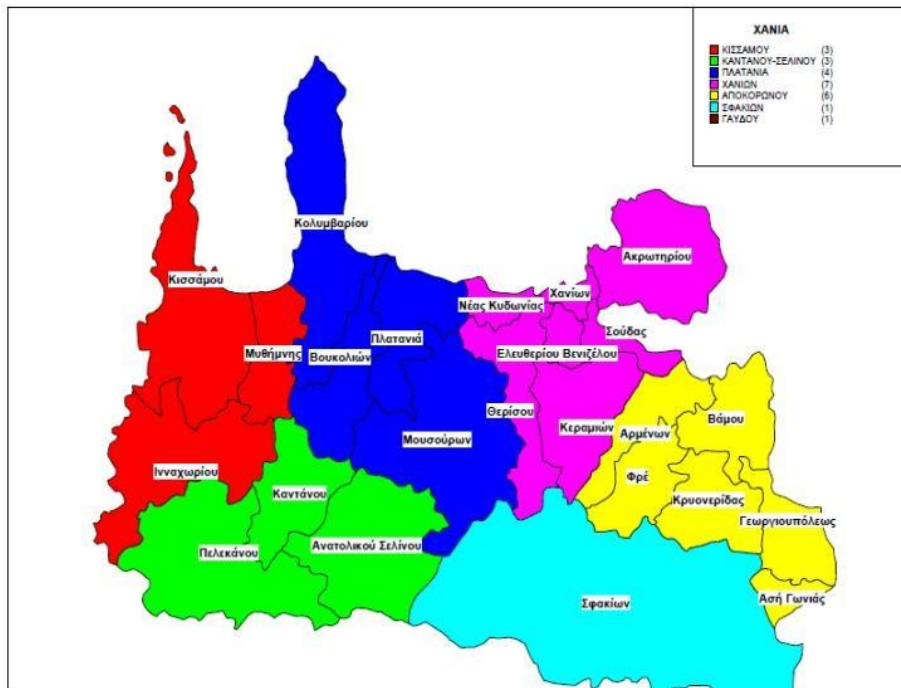
ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΙΣ: Τον Δεκέμβρη και τον Φεβρουάριο οι μέσες τιμές βροχόπτωσης το μήνα είναι περίπου 105mm και είναι οι μεγαλύτερες του έτους.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Οι δημοτικές ενότητες του νομού Χανίων (που αποτελεί και το αντικείμενο μελέτης μας) μετά το σχέδιο Καλλικράτης (νόμος 3852/2010 –Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης, ΦΕΚ 87/7-6-2010) αποτελούνται από τους πρώην δήμους:

- Ακρωτηρίου
- Ελ. Βενιζέλου
- Θερίσου
- Κεραμέων
- Νέας Κυδωνίας
- Σούδας
- Χανίων

Ο δήμος Χανίων, που προέκυψε από την συνένωση των πρώην Δήμων, νυν Δημοτικών Ενοτήτων (Δ.Ε.) έχει ως έδρα την πόλη των Χανίων. Συνορεύει στα δυτικά με τον Δήμο Πλατανιά, στα νότια με τον Δήμο Σφακίων και στα ανατολικά με τον Δήμο Αποκορώνου. Η συνολική έκταση του νέου Δήμου είναι 356,12 τ.χλμ .

Περιφερειακή ενότητα Χανίων 1

Με βάση την νέα διοικητική δομή του δήμου έχουμε 11 δημοτικές ενότητες και 15 τοπικές κοινότητες, τις οποίες βλέπουμε στο ν πίνακα που ακολουθεί.

	Δ.Ε. ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ	Δ.Ε. ΣΟΥΔΑΣ	Δ.Ε. ΧΑΝΙΩΝ	Δ.Ε. Ν. ΚΥΔΩΝΙΑΣ	Δ.Ε. ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ	Δ.Ε. ΘΕΡΗΣΙΟΥ	Δ.Ε. ΚΕΡΑΜΙΩΝ
Δημοτική Κοινότητα	ΑΡΩΝΙΟΥ	ΣΟΥΔΑΣ	ΧΑΝΙΩΝ	ΓΑΛΑΤΑ	ΜΟΥΡΝΙΩΝ	ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ	-
	ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙΑΝΩΝ	-	-	ΔΑΡΑΤΣΟΥ	ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ	ΒΑΜΒΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	-
	-	-	-	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ	-	-	-
Τοπική Κοινότητα	ΜΟΥΖΟΥΡΑ	ΑΠΤΕΡΩΝ	-	ΣΤΑΛΟΥ	-	ΑΓΙΑΣ	ΔΡΑΚΟΝΑΣ
	ΣΤΕΝΩΝ	ΤΣΙΚΑΛΑΡΙΩΝ	-	-	-	ΒΑΡΥΠΕΤΡΟΥ	ΚΑΜΠΩΝ
	ΧΟΡΔΑΚΙΟΥ	-	-	-	-	ΘΕΡΗΣΙΟΥ	ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΩΝ
	-	-	-	-	-	-	ΜΑΛΛΕΑΣ
	-	-	-	-	-	-	ΠΛΑΤΥΒΟΛΑ
	-	-	-	-	-	-	ΠΑΠΑΔΙΑΝΩΝ

Διοικητική διαίρεση ν.Χανίων 1

1.2 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Με βάση την απογραφή του 2001, ο πληθυσμός της Κρήτης ήταν 601.131 κάτοικοι, ποσοστό το οποίο αντιστοιχούσε στο 5,48 του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Στο παρακάτω σχήμα, βλέπουμε την πληθυσμιακή εξέλιξη που υπήρξε σε 20 χρόνια, από το 1981 έως το 2001.

Πληθυσμιακή Εξέλιξη

	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
	1981	1991	2001	% 1981-1991	% 1991-2001	% 1981-2001
Ηρακλείου	243.622	264.906	292.489	8,74	9,94	20,06
Λασιθίου	70.053	71.279	76.319	1,75	6,25	8,94
Ρεθύμνου	62.634	70.095	81.936	11,91	12,64	30,82
Χανίων	125.856	133.774	150.387	6,29	10,97	19,49
Περιφέρεια Κρήτης	502.165	540.054	601.131	7,55	11,31	19,71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9.740.417	10.259.900	10.964.020	5,33	6,86	12,56

Πηγή : ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού 1981, 1991, 2001

Πληθυσμιακή εξέλιξη 1

Παρατηρούμε λοιπόν, πως τις δύο τελευταίες δεκαετίες υπήρξε μία διαρκής ανοδική πορεία και μάλιστα, οι ποσοστιαίες μεταβολές ήταν υψηλότερες σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα. Συνολικά, από το 1981 μέχρι και το 2001, η αύξηση του πληθυσμού έφτασε το 19,71%, κάτι το οποίο μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η Κρήτη έχει την δυνατότητα να συγκρατεί αλλά και να ανανεώνει τον πληθυσμό της.

Εξετάζοντας κάθε νομό ξεχωριστά, βλέπουμε πως οι νομοί Ρεθύμνου και Χανίων εμφάνισαν την μεγαλύτερη θετική μεταβολή (12,64% και 10,97% αντίστοιχα) σε σύγκριση με τους νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου όπου οι μεταβολές ήταν μικρότερες (9,94% και 6,25% αντίστοιχα).

Την ίδια αυξητική τάση είχαμε και στην πληθυσμιακή πυκνότητα, όπου έφτανε τους 72,11 κατοίκους ανά τ.χλμ, μέγεθος βέβαια αρκετά χαμηλότερο από το αντίστοιχο της χώρας όπου ήταν 83,09 κάτοικοι. Μπορούμε να πούμε πως η πληθυσμιακή πυκνότητα της Κρήτης είναι σχετικά χαμηλή (63,3 ν. Χανίων, 54,77 ν. Ρεθύμνου, 41,87 ν. Λασιθίου) κάτι το οποίο φαίνεται και από τον πίνακα που ακολουθεί.

Εξέλιξη πληθυσμιακής πυκνότητας

	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ 1981	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ 1991	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ 2001
Νομός Ηρακλείου	92,24	100,30	110,74
Νομός Λασιθίου	38,43	39,10	41,87
Νομός Ρεθύμνου	41,87	46,85	54,77
Νομός Χανίων	52,97	56,31	63,30
Περιφέρεια Κρήτης	60,24	64,79	72,11
Σύνολο Χώρας	73,82	77,75	83,09

Πηγή : ΕΣΥΕ, Επεξεργασία στοιχείων

Εξέλιξη πληθυσμιακής πυκνότητας 1

Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα. Γενικά μπορούμε να πούμε πως η δημογραφική εικόνα της περιφέρειας της Κρήτης για το διάστημα 1981-2001, χαρακτηρίζεται από φθίνοντες ρυθμούς στις νεαρές ηλικίες και αύξοντες στις μεγάλες.

Πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών

	1981				
	0-14	15-24	25-44	45-64	65+
Νομός Ηρακλείου	27,21	13,58	25,18	20,87	13,02
Νομός Λασιθίου	21,77	11,62	23,12	24,75	18,71
Νομός Ρεθύμνου	25,98	12,36	21,12	23,01	17,53
Νομός Χανίων	23,89	14,31	23,87	22,89	15,03
Περιφέρεια Κρήτης	25,47	13,34	24,06	22,19	14,88
	1991				
Νομός Ηρακλείου	22,44	16,10	26,65	21,74	13,06
Νομός Λασιθίου	19,31	12,00	24,82	24,40	19,48
Νομός Ρεθύμνου	21,17	16,75	24,18	20,84	17,06
Νομός Χανίων	20,24	14,94	27,29	21,85	15,68
Περιφέρεια Κρήτης	21,32	15,36	26,25	22,00	15,07
	2001				
Νομός Ηρακλείου	17,16	15,34	30,23	22,09	15,18
Νομός Λασιθίου	15,99	12,16	28,60	22,81	20,43
Νομός Ρεθύμνου	17,61	16,67	29,67	19,91	16,14
Νομός Χανίων	16,71	14,03	31,43	21,51	16,33
Περιφέρεια Κρήτης	16,96	14,79	30,25	21,74	16,26

Πηγή : ΕΣΥΕ, Επεξεργασία στοιχείων

Πληθυσμός κατά ομάδες ενηλίκων 1

Αναλύοντας τον παραπάνω πίνακα, βλέπουμε πως ο νεανικός πληθυσμός, δηλαδή 0-14 ετών, μειώθηκε. Έτσι, ενώ το 1981 το ποσοστό στον ηλικιακό γκρουπ αυτό ήταν 25,47%, το 2001 είχε μειωθεί κατά πολύ, και άγγιζε το 16,96%. Το γεγονός αυτό είναι αρκετά αποθαρρυντικό μιας και μας υπογραμμίζει το μεγάλο δημογραφικό πρόβλημα που υπάρχει. Η καθοδική αυτή τάση παρατηρήθηκε και στον πληθυσμό ηλικίας 15-24, κάτι το οποίο είναι αρκετά ανησυχητικό. Σε αντίθεση, το ηλικιακό γκρουπ στους ηλικιωμένους αυξήθηκε από 15,07% σε 16,26%.

Πληθυσμιακή πυραμίδα 1

Στο παραπάνω σχήμα παρατηρούμε πως ο πληθυσμός εμφανίζει σημάδια γήρανσης, παρά το γεγονός ότι τόσο ο νεανικός όσο και ο ηλικιωμένος πληθυσμός έχουμε πάνω κάτω την ίδια συμμετοχή στο σύνολο του πληθυσμού.

Στην συνέχεια, θα παραθέσουμε έναν πίνακα όπου φαίνονται αναλυτικά οι δημογραφικοί δείκτες για κάθε νομό.

Δημογραφικοί Δείκτες 2001

	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ¹	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ²	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ³
Νομός Ηρακλείου	88,43	17,16	47,80
Νομός Λασιθίου	127,76	15,99	57,30
Νομός Ρεθύμνου	91,62	17,61	50,95
Νομός Χανίων	97,69	16,71	49,34
Περιφέρεια Κρήτης	95,87	16,96	49,76
Σύνολο Χώρας	110,06	15,18	46,81

Πηγή : ΕΣΥΕ, επεξεργασία στοιχείων

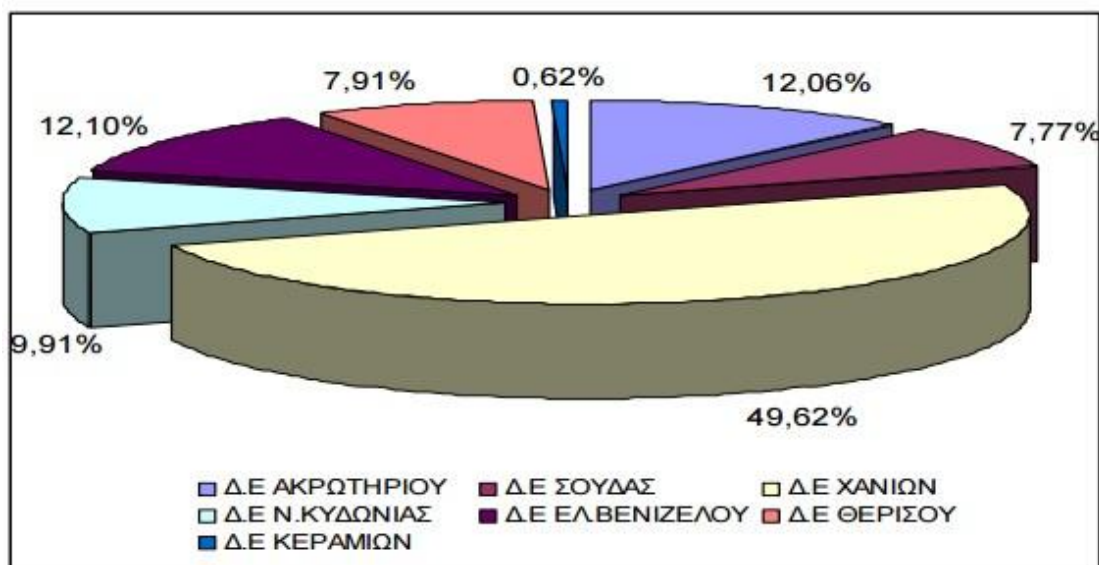
Δημογραφικοί δείκτες 2001 1

Στην απογραφή που διεξήχθη στις 9 Μαΐου το 2011 και συγκεκριμένα για τον νομό Χανίων και τις δημοτικές ενότητες που τον απαρτίζουν, είχαμε τα εξής αποτελέσματα, τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στον κάτωθι πίνακα:

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2011	2001	% Μεταβολή
Δ.Ε ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ	13.100	10.321	21,21%
Δ.Ε ΣΟΥΔΑΣ	8.442	7.840	7,13%
Δ.Ε ΧΑΝΙΩΝ	53.910	53.373	1,00%
Δ.Ε Ν. ΚΥΔΩΝΙΑΣ	10.771	7.301	32,22%
Δ.Ε ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ	13.145	10.586	19,47%
Δ.Ε ΘΕΡΙΣΟΥ	8.596	6.313	26,56%
Δ.Ε ΚΕΡΑΜΙΩΝ	678	1.630	-140,41%
ΣΥΝΟΛΟ	108.642	97.364	10,38%
ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	156.585	148.450	5,20%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	623.065	601.131	3,52%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.816.286	10.934.097	-1,09%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Αρχή, 2011

Πληθυσμός Δημοτικών Ενοτήτων 1

Κατανομή Πληθυσμού στις Δ.Ε.,2011 1

1.3 ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Στις κύριες υποδομές του νησιού εμπεριέχονται οι υποδομές μεταφορών, ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών, οι κοινωνικές, οι υποδομές υγείας, εκπαίδευσης καθώς και οι ενεργειακές υποδομές. Θα αναφερθούμε γενικά για αυτές σε όλη την περιφέρεια της Κρήτης, αλλά θα κάνουμε και ειδική επισήμανση για τον νομό Χανίων, που είναι και το αντικείμενο μελέτης μας.

Προκειμένου να αναπτυχθεί τουριστικά το νησί, είναι ζωτικής σημασίας να υπάρχουν σε καλή κατάσταση υποδομές και υπηρεσίες μεταφοράς, προκειμένου να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα σε διάφορα μέρη. Αυτό φυσικά θα βοηθήσει και τους μόνιμους κατοίκους τόσο των αστικών κέντρων όσο και των χωριών που υπάρχουν.

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τις υπάρχουσες υποδομές ως ικανοποιητικές, τόσο από άποψη επάρκειας, όσο και από άποψη ποιότητας. Οι αερομεταφορές και οι θαλάσσιες μεταφορές χαρακτηρίζονται ως ικανοποιητικές εξαιτίας κάποιων παραγόντων που αναφέρουμε στην συνέχεια:

- Ιδιωτική πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα. Οι μεγάλες ναυτιλιακές και αεροπορικές εταιρίες παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και αξιοπιστίας. Σήμερα, εξαιτίας του ανταγωνισμού αλλά και των δυσχερών οικονομικών συνθηκών που επικρατούν, υπάρχουν πολλές προσφορές, πολλές

προνομιακές τιμές και διευκολύνσεις, κάτι το οποίο έχει οδηγήσει στην αύξηση του τουρισμού από μία πλευρά, μιας και διευκολύνεται και οικονομικώς η πρόσβαση στο νησί.

- Σωστά καταναεμημένες υποδομές. Σε όλη την περιφέρεια της Κρήτης όλες οι υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια) είναι καταναεμημένες με τέτοιον τρόπο, προκειμένου να εξυπηρετούν πρωτίστως τα κύρια αστικά κέντρα, αλλά και τις περιοχές γύρω από αυτά.

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Συνολικά, ενώ από πλευράς αεροδρομίων και λιμανιών η Περιφέρεια της Κρήτης δεν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, στο κομμάτι των οδικών μεταφορών εμφανίζεται μεγάλη ανεπάρκεια. Παρά το γεγονός ότι η πλειοψηφία των οικισμών εξυπηρετείται, η χαμηλής ποιότητας υποδομές που υπάρχουν δυσχεραίνουν τις μεταφορές και τις πραγματικές δυνατότητες που υπάρχουν σε πολλές περιοχές. Αυτό με την σειρά του οδηγεί στην χωρική διασπορά των τουριστικών ροών, και έτσι κάποιες περιοχές μένουν εντελώς ανεκμετάλλευτες, κάτι που επιδρά αρνητικά και στην οικονομία της περιοχής.

Το οδικό δίκτυο ενώ από πλευράς τουρισμού, δηλαδή απλά προσπελασιμότητας, είναι σχετικά ικανοποιητικό, όταν το εξετάζουμε από πλευράς ανάπτυξης είναι προβληματικό και πολύ ανεπαρκές. Σύμφωνα με το ΥΠΕΧΩΔΕ, οι δρόμοι που αποτελούν το οδικό δίκτυο της Κρήτης χωρίζονται σε εθνικές οδούς, επαρχιακούς και δημοτικούς ή κοινοτικούς δρόμους.

Η κατάσταση που βρίσκονται οι δρόμοι αυτοί είναι μείζονος σημασίας για την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής. Αυτό μπορούμε να το καταλάβουμε πολύ έντονα στην Κρήτη διότι ο Βόρειος οδικός άξονας (ΒΟΑΚ ή νέα εθνική οδός) που αποτελεί κομμάτι του Εθνικού οδικού δικτύου έχει παίξει ουσιαστικό ρόλο για την ανάπτυξη και την επισκεψιμότητα όλων των βόρειων παραλιών του νησιού. Εάν υπάρχει καλή οδική σύνδεση με κάποιο αστικό κέντρο ή μεταξύ των παραλιακών οικισμών τότε η τουριστική ανάπτυξη είναι εντυπωσιακή (λ.χ. Αγ. Γαλήνη, Φαλάσαρνα κτλπ).

Στην άλλη πλευρά του νομίσματος έχουμε το νότιο κομμάτι της Κρήτης και ειδικότερα των χωριών που εκτείνονται κατά μήκος του νότιου παραλιακού άξονα του νομού Χανίων. Οι δρόμοι, στις περιοχές που υπάρχουν είναι κακής ποιότητας και πλήρως ανεκμετάλλευτοι. Βασικός λόγος για την μη ύπαρξη καλού οδικού δικτύου είναι το γεγονός ότι τα Λευκά Όρη εκτείνονται μέχρι πολύ χαμηλά στα νότια παράλια. Βέβαια, αυτό έχει και το θετικό στοιχείο πως πολλοί οικισμοί έχουν διατηρήσει αναλλοίωτο τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα, χωρίς να έχουν επηρεαστεί από νεωτερισμούς και λοιπές ανθρώπινες παρεμβάσεις. Έτσι, η φυσική ομορφιά παραμένει ως έχει, οι παραλίες είναι παρθένες και πεντακάθαρες κάτι που

αποτελεί πόλο έλξης για κατοίκους και τουρίστες, που παρά την δυσκολία πρόσβασης τις επισκέπτονται.

ΟΔΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Συνεχίζοντας την έρευνα μου, εξετάζω τις οδικές συγκοινωνίες από την σκοπιά του τουρισμού και τις ανάπτυξης που μπορεί να επιφέρει. Οι οδικές συγκοινωνίες παρουσιάζουν πολλές ελλείψεις. Οι εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού γίνεται με τα αστικά και υπεραστικά λεωφορεία του ΚΤΕΛ Ανατολικής Κρήτης και του ΚΤΕΛ Δυτικής Κρήτης.

Από τα σημαντικότερα προβλήματα που υπάρχουν είναι η ελλιπής διασύνδεση μεταξύ των οικισμών, ακόμα και αστικών κέντρων (για παράδειγμα Χανιά- Άγιος Νικόλαος). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, ο επιβάτης- επισκέπτης προκειμένου να φτάσει στον προορισμό του να πρέπει να αλλάξει δύο ή και περισσότερο λεωφορεία κάτι το οποίο μεταφράζεται σε περιττό χρόνο και άσκοπα έξοδα καθώς και μεγαλύτερη ταλαιπωρία. Επιπροσθέτως, προκειμένου να προσεγγιστούν κάποιοι οικισμοί χρειάζεται ιδιωτικό μεταφορικό μέσο, μιας και δεν υπάρχουν συγκοινωνίες. Και αυτό οδηγεί σε περισσότερα έξοδα για έναν τουρίστα.

Εκτός όμως από την ανυπαρξία δρομολογίων, το πρόβλημα εντοπίζεται και στις παρεχόμενες υπηρεσίες καθαυτές. Σε πολλές περιπτώσεις τα λεωφορεία είναι πολύ παλιά, χρήζουν καθαριότητας και υγιεινής, δεν έχουν καμία αισθητική και άνεση. Δεν υπάρχουν αρκετές στάσεις προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι επιβάτες. Η πληροφόρηση τόσο στον σταθμό λεωφορείων και στις πληροφορίες όσο και μέσα στο λεωφορείο είναι ελλιπέστατη και πολλές φορές το προσωπικό είναι αγενές. Αυτό δυσκολεύει την εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού και όταν πρόκειται για ξένους τουρίστες που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, η κατάσταση γίνεται χειρότερη. Έτσι λοιπόν, δημιουργείται κακή εικόνα τόσο στους Έλληνες ντόπιους και τουρίστες αλλά και ιδιαίτερα στους ξένους, που μεταφέρουν την εικόνα αυτή στις πατρίδες τους.

ΑΚΤΟΠΛΟΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η σύνδεση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα (Πειραιάς, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα, Πελοπόννησος) γίνεται και ακτοπλοϊκά με τα επτά εμπορικά και επιβατικά λιμάνια του νησιού σε Ηράκλειο, Σούδα, Ρέθυμνο, Αγ. Νικόλαος, Σητεία και Κισσάμου. Κάθε νομός εξυπηρετείται από διαφορετική ναυτιλιακή εταιρία με την ANEK LINES να εξυπηρετεί τον νομό Χανίων και Ρεθύμνου, τις Μινωικές Γραμμές τον νομό Ηρακλείου και την L.A.N.E τον νομό Λασιθίου. Σχεδόν όλες πραγματοποιούν δρομολόγια σε καθημερινή βάση από και προς τον Πειραιά, ενώ το καλοκαίρι τα δρομολόγια διπλασιάζονται με ένα πρωινό και ένα βραδινό, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο τεράστιος όγκος τουριστών που συρρέουν στον νησί.

Το λιμάνι της Σούδας είναι και επιβατικό και εμπορικό και ενώ συνδέεται κυρίως με τον Πειραιά, δέχεται και κρουαζιερόπλοια. Το αστικό ΚΤΕΛ Χανίων έχει συνεχή δρομολόγια από και προς το λιμάνι, τα οποία τους καλοκαιρινούς μήνες είναι συχνότερα.

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Στην περιφέρεια της Κρήτης λειτουργούν τρία αεροδρόμια, στην Σούδα, στο Ηράκλειο και στην Σητεία.

Ο διεθνής αερολιμένας των Χανίων βρίσκεται στην Δ.Ε Ακρωτηρίου και ονομάζεται «Ιωάννης Δασκαλογιάννης». Εξυπηρετεί τόσο τις πτήσεις για το εσωτερικό της χώρας όσο και για το εξωτερικό. Συνδέεται με Αθήνα και Θεσσαλονίκη καθημερινά, ενώ μεγάλο μέρος της διάρκειας του έτους συνδέεται απευθείας με πολλές πόλεις του εξωτερικού με πτήσεις charter. Μπορούμε να επισκεφτούμε και την σελίδα του στο διαδίκτυο, www.chania-airport.com .

Αεροδρόμιο Χανίων, Σούδα 1

Στην ίδια περιοχή εντοπίζουμε και το στρατιωτικό αεροδρόμιο της 115 Πτέρυγας Μάχης, το οποίο βρίσκεται στην Σούδα.

Στην έκταση του νομού Χανίων υπάρχουν αρκετές περιοχές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ελικοδρόμια, μιας και η μορφολογία του εδάφους επιτρέπει την εύκολη

προσγείωση τους. Τα ελικοδρόμια που υπάρχουν είναι στο Γενικό Νοσοκομείο «Αγ. Γεώργιος» καθώς και στο Ναυτικό νοσοκομείο.

Η μεταφορά από και προς το αεροδρόμιο με την βοήθεια του Αστικού ΚΤΕΛ κρίνεται αναγκαία και απαραίτητη.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Τα όρια του δήμου των Χανίων φιλοξενούν μία μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ (Ξυλοκαμάρα- Δ.Ε Ελ. Βενιζέλου) ισχύος 327,6 MW καθώς και ένα μικρό υδροηλεκτρικό εργοστάσιο στην Αγιά.

Παράλληλα, υπάρχουν και διάφορες μικρές ιδιωτικές μονάδες παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες αξιοποιούν ανανεώσιμες πηγές. Η Κρήτη θεωρείται μία από τις πρωτοπόρες περιοχές στον Ελλαδικό χώρο, στην εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αυτό οφείλεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει- υψηλή ηλιοφάνεια και ισχυροί άνεμοι. Τα περισσότερα νοικοκυριά χρησιμοποιούν ηλιακούς θερμοσίφωνες κάτι το οποίο ακολουθείται και στα ξενοδοχεία και τα διάφορα καταλύματα.

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Συστήματα οπτικών ινών έχουν εγκατασταθεί σε όλο το μήκος του Βόρειου οδικού άξονα, προκειμένου να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις υψηλής ταχύτητας λεωφόρους των επικοινωνιών. Έτσι, η σύνδεση του νησιού με τον υπόλοιπο κόσμο γίνεται από τις οπτικές ίνες που το συνδέουν με την Αθήνα.

Παράλληλα, υπάρχει ένα τμήμα οπτικών ινών που συνδέει την Κρήτη με την Μασσαλία και ένα άλλο που την συνδέει με την Κύπρο και την Μέση Ανατολή.

Διάφορα έργα έχουν λάβει χώρα και έχουν συντελέσει στην ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών του νησιού. Μέσα από το έργο «Μητροπολιτικό Δίκτυο οπτικών Ινών Δήμου Χανίων» καθώς και από το «Επέκταση Μητροπολιτικού Δικτύου οπτικών Ινών Δήμου Χανίων», ο προϋπολογισμός των οποίων ήταν 3.780.000€, τοποθετήθηκαν 70χλμ οπτικών ινών που βοήθησαν στην διασύνδεση 150 φορέων του δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

2.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, ΣΕΤΕ, για το έτος 2012 μας δίνει τα εξής στοιχεία για τον τουρισμό. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο Ελληνικός τουρισμός συνεισφέρει στο 16,4% του ΑΕΠ, και με αυτόν τον τρόπο καλύπτει το 51,2% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Παράλληλα, απασχολούνται από αυτόν 1 στους 5 εργαζομένους της χώρας, κάτι το οποίο οδηγεί στην δημιουργία 34 δισεκατομμυρίων ευρώ συνολικής ζήτησης στην οικονομία.

Στην συνέχεια, συγκρίνοντας τον ελληνικό τουρισμό με αυτόν παγκοσμίως, παρατηρούμε σημαντικά ικανοποιητικές επιδόσεις. Ο παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού UNWTO, σημειώνει πως η Ελλάδα το 2012 ήταν 17^η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 23 σε επίπεδο εσόδων. Επιπροσθέτως, το 2013 και σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ WEF, η Ελλάδα βρίσκεται στην 32^η θέση από τις 140, για τον Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ την ίδια στιγμή στον Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας βρίσκεται στην 96^η θέση. Συμπεραίνουμε λοιπόν από τα παραπάνω στοιχεία πως ο Ελληνικός τουρισμός είναι πλήρως ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στον πίνακα που παραθέτω στην συνέχεια, θα δούμε τα βασικά μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού για το έτος 2012, όπως αυτά προέκυψαν από τον ΣΕΤΕ και την ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Συμμετοχή στο ΑΕΠ	16,4% [WTTTC]
Συμμετοχή στην απασχόληση	18,3% της συνολικής απασχόλησης [WTTTC]
Συνολική Απασχόληση	688.800 [WTTTC]
Έσοδα	10,4 δισ. € (συμπεριλαμβανομένων των εισπράξεων κρουαζιέρας) [ΤτΕ]
Αφίξεις Αλλοδαπών	16,9 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των αφίξεων κρουαζιέρας)
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	616 € (συμπεριλαμβανομένων των ποσών κρουαζιέρας)
Μερίδιο Αγοράς Εποχικότητα	1,5% Παγκόσμια, 2,9% Ευρώπη 56% των αφίξεων αλλοδαπών πραγματοποιείται Ιούλιο - Αύγουστο - Σεπτέμβριο
Συγκέντρωση Προσφοράς	66% των ξενοδοχειακών κλινών συγκεντρώνονται σε 4 περιοχές της Ελλάδας [ΞΕΕ]
Ξενοδοχειακή Υποδομή	9.670 ξενοδοχεία / 771.271 κλίνες [ΞΕΕ]
Top 5 αγορές	Γερμανία (2.108.787), Ην. Βασίλειο (1.920.794), ΠΓΔΜ (1.300.000), Γαλλία (977.376), Ρωσία (874.787) [ΤτΕ]
Top 5 αεροδρόμια (σε αφίξεις αλλοδαπών)	Αθήνα (2.651.062), Ηράκλειο (2.067.475), Ρόδος (1.593.298), Θεσσαλονίκη (901.573), Κέρκυρα (824.000) [ΕΛ.ΣΤΑΤ.]

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ., UNWTO, WEF, WTTTC, ΤτΕ, ΞΕΕ, 2013

Βασικά μεγέθη Ελ. Τουρισμού 1

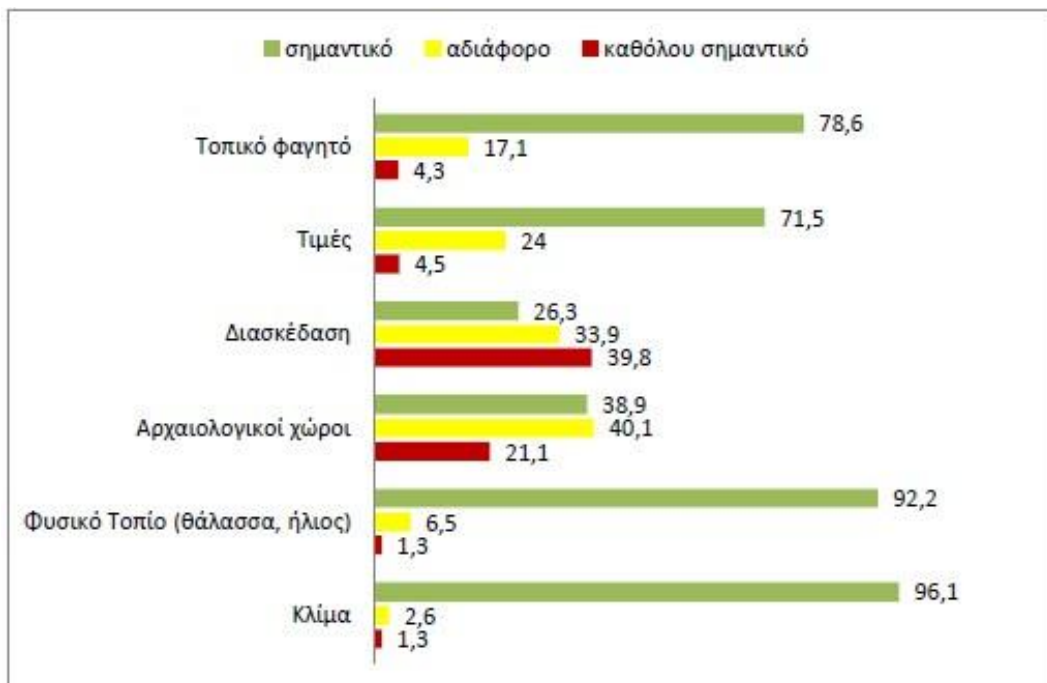
Στην συνέχεια, παραθέτω έναν πίνακα που παρουσιάζει τις επιδόσεις άλλων χωρών, ανταγωνιστριών στον τουρισμό, προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες συγκρίσεις.

Δείκτες Απόδοσης 2012	Ισπανία	Κύπρος	Τουρκία	Αίγυπτος	Κροατία
Κατάταξη - Διεθνείς Αφίξεις	4η	κάτω από την 50η	6η	22η	26η
Κατάταξη - Έσοδα	2η	κάτω από την 50η	12η	32η	33η
Διεθνείς Αφίξεις 2012 (εκατ.)	57,7	2,5	35,7	11,2	10,4
% μεταβολή αφίξεων 2000 - 2012	24,4%	-7,4%	271,9%	119,6%	96,2%
Έσοδα - 2012 δις USD	55,9	2,6	25,7	9,9	8,8
% μεταβολή εσόδων 2000-2012	86,3%	36,8%	238,2%	130,2%	214,3%
Μέση κατά κεφαλή Δαπάνη ανά ταξίδι σε USD	969	1.040	720	884	846
Μερίδιο αγοράς παγκόσμια σε Αφίξεις	5,6%	0,2%	3,4%	1,1%	1,0%
Μερίδιο αγοράς παγκόσμια σε Έσοδα	5,2%	0,2%	2,4%	0,9%	0,8%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ., UNWTO, WEF, 2013

Επιδόσεις άλλων χωρών 1

Με βάση έρευνα και μελέτη τουρισμού που πραγματοποιήθηκε το 2013 για τον Τουρισμό στην δυτική Κρήτη από την Π.Ε Χανίων πήραμε τα παραπάνω στοιχεία. Επιπλέον, έγινε προσπάθεια να κατανοηθούν οι παράγοντες που έπαιξαν ρόλο στην επιλογή της Κρήτης ως τουριστικού προορισμού και τόπο διακοπών.

Παράγοντες επιλογής τουρ. προορισμού 1

Το παραπάνω γράφημα μας δείχνει τους παράγοντες που έπαιξαν ρόλο στην επιλογή της Κρήτης ως προορισμό. Μπορούμε να δούμε λοιπόν πως οι κυριότεροι λόγοι που

αποτέλεσαν το σημείο-κλειδί για την επιλογή της ήταν το κλίμα και το φυσικό τοπίο. 8 στους 10 αναφέρουν πως η παραδοσιακή κρητική κουζίνα παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή τους καθώς και οι τιμές, κάτι που είναι πλήρως λογικό μιας και διανύουμε μία πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Η διασκέδαση καθώς και οι αρχαιολογικοί χώροι καταλαμβάνουν πολύ μικρά ποσοστά. Αυτό πιθανόν οφείλεται στο γεγονός πως πολλοί έρχονται με τις οικογένειες τους, οπότε η νυχτερινή διασκέδαση δεν είναι ένα κομμάτι που τους ενδιαφέρει. Από την άλλη, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα διάφορα μνημεία είναι ελάχιστα διαφημισμένα, κάτι το οποίο δυσκολεύει έναν τουρίστα τόσο Έλληνα όσο και ξένο να αντλήσει πληροφορίες για αυτά ή να βρει κάποιον ξεναγό που να είναι εξειδικευμένος σε αυτά.

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε στους τουριστικούς πόρους του νομού των Χανίων αλλά θα γίνει ειδική αναφορά στις βιώσιμες μορφές τουρισμού.

2.2 ΦΥΣΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΙΑΣ

Φαράγγι Σαμαριάς 1

Το πιο γνωστό φαράγγι της Ελλάδας και το μεγαλύτερο της Ευρώπης, με συνολικό μήκος 18χλμ είναι από τις ομορφότερες πεζοπορικές διαδρομές. Το πλάτος του είναι 150 μέτρα στο πιο φαρδύ σημείο, ενώ το στενότερο σημείο είναι μόλις 3. Εάν κάποιος θέλει να το διασχίσει χρειάζεται από 4-8 ώρες ανάλογα με τον βηματισμό του. Συνήθως, οι περισσότεροι χρειάζονται περίπου 6 ώρες ξεκινώντας από το Ξυλόσκαλο, που είναι όπως λέει και το όνομα του, η αρχή μιας ξύλινης σκάλας που βοηθάει στην κατάβαση. Έχει ανακηρυχτεί εθνικός δρυμός, προκειμένου να προστατευτεί η σπάνια χλωρίδα και πανίδα του. Το μονοπάτι ακολουθεί την κοίτη ενός ποταμού κατά μήκος ενός πανέμορφου δάσους με ψηλά δέντρα και καταπληκτική θέα. Στα μισά του φαραγγιού βρίσκεται ένα εγκαταλειμμένο χωριό με το όνομα "Σαμαριά". Εκεί είναι η βυζαντινή εκκλησία του 14ου αιώνα αφιερωμένη στην Οσία Μαρία την Αιγυπτία η οποία έδωσε το όνομά της στην περιοχή, αφού το "Σαμαριά" αποτελεί συναίρεση του "Οσία Μαρία". Η εκκλησία έχει ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες. Βρίσκεται στη νότια πλευρά του χωριού και φτάνετε εκεί από ένα μονοπάτι από το σημείο όπου βρίσκεται το ελικοδρόμιο. Ένα από τα ωραιότερα

τμήματα της διαδρομής είναι οι "Σιδηρόπορτες", όπου οι δύο πλευρές του φαραγγιού απέχουν μόνο 3 μέτρα και έχουν ύψος 600 μέτρα.

Στο τέλος του φαραγγιού απλώνεται η Αγία Ρουμέλη. Εκεί μπορεί ο επισκέπτης να διανυκτερεύσει ή να χρησιμοποιήσει καραβάκι για να μεταφερθείτε στο Λουτρό, στη Χώρα Σφακίων, στη Σούγια ή την Παλιόχωρα.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Φαράγγι Αγίας Ειρήνης 1

Το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης, θεαματικό και μεγαλόπρεπο, παρουσιάζει αξιόλογη οικολογική και επιστημονική αξία. Πυκνή και ποικίλη βλάστηση, ενδημικά φυτά καθώς και αξιόλογη πανίδα -πτηνοπανίδα κυρίως- λόγω του ανάγλυφου που χαρακτηρίζει την περιοχή. Η αισθητική του αξία οφείλεται κυρίως στην ποικιλότητα του τοπίου η οποία δημιουργεί μία αίσθηση γοητείας και οπτικής απόλαυσης στον επισκέπτη.

Η ποικιλότητα των βιοτόπων της περιοχής του φαραγγιού της Αγίας Ειρήνης σε συνδυασμό με το άγριο και απροσπέλαστο τοπίο συνετέλεσαν στη δημιουργία ενός άριστου καταφυγίου άγριας πανίδας, μαγευτικής ομορφιάς. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει καμία ειδική έρευνα για την πανίδα της περιοχής.

Πολυσύχναστο τουριστικό θέρετρο με αξιόλογα ξενοδοχειακά συγκροτήματα είναι η Αγία Μαρίνα κοντά στην οποία βρίσκονται οι παραθεριστικοί οικισμοί Σταλός και Κάτω Σταλός. Στην Αγία Μαρίνα βρίσκεται και η νεροσπηλιά με σταλακτίτες και

σταλαγμίτες ενώ απέναντί της είναι το νησάκι Άγιοι Θόδωροι ή Θοδωρού, στο οποίο λειτουργεί εκτροφείο κρητικού αιγάγρου και το οποίο για να μπορέσει να το επισκεφθεί ο τουρίστας χρειάζεται άδεια από το δασαρχείο. Στις ακτές του Λιβυκού Πελάγους και σε μικρή απόσταση από την έξοδο του Φαραγγιού της Σαμαριάς βρίσκεται η Αγία Ρουμέλη και στο Ακρωτήριο υπάρχει εκτεταμένο οροπέδιο όπου βρίσκεται το αεροδρόμιο του νησιού.

Σε έναν κάμπο κατάφυτο από εσπεριδοειδή βρίσκεται το πανέμορφο χωριό Αλικιανός. Εκεί μπορούμε να θαυμάσουμε την τεχνητή λίμνη Αγιάς, υδροβιότοπο και πέρασμα αποδημητικών πουλιών. Απλωμένη σε γραφικό όρμο με γαλαζοπράσινα νερά είναι η Αλμυρίδα, σε αντίθεση με την Ανώπολη που είναι χτισμένη στους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Κοντά στην Ανώπολη βρίσκεται το επιβλητικό φαράγγι της Αράδενας και το Φαράγγι Ελιγιά.

Γραφικά χωριά με παραδοσιακά σπίτια μέσα στο πράσινο είναι επίσης η Ασή Γωνία, ο Βάμος, οι Βουκολιές, οι Βρύσες, το Γαβαλογώρι, το Επανωχώρι, ο Έλος, το Θέρισο, η Ίμπρος, ο Κάντανος, το Καστέλι Κισσάμου, το Κεφάλι, ο Κουρνάς, η Μαλάξα, τα Μεσκλά, οι Μουρνιές, τα Περιβόλια, ο Πλάτανος, η Πολυρρηνία, η Σούγια, η Σούδα, ο Στύλος, τα Τοπόλια, τα Φλόρια. Τουριστικά χωριά - θέρετρα είναι ο Γαλατάς και η Γεωργιούπολη στην οποία κοντά βρίσκεται ο ποταμός Αλμυρός και ο τουριστικός οικισμός Καβρός με σύγχρονα ξενοδοχειακά συγκροτήματα.

Ο Δαράτσος είναι τουριστικό θέρετρο στον οποίο αξίζει να επισκεφθεί κάποιος την περιοχή των Αγίων Αποστόλων, ενώ η παραδεισένια ομορφιά νησίδα του Ελαφονησίου, τόση ιδιαίτερη με την ροζ άμμο, θα εντυπωσιάσει ακόμα και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη.

Ελαφόνησος 1

Απέναντι βρίσκεται το Κεδροδάσος, με υπέροχες παραλίες και πολύ παγωμένα νερά, ακόμα και το καλοκαίρι. Γραφικό παραλιακό χωριό με έντονο νησιωτικό χρώμα είναι οι Καλύβες, ενώ το Κολυμπάρι είναι γραφικό παραθαλάσσιο χωριό με ψαροταβέρνες και μικρό λιμάνι για βάρκες και αλιευτικά. Από εκεί είναι εύκολο να επισκεφθεί κάποιος το ακρωτήριο Σπάθα ενώ μπορεί επίσης να επισκεφθεί τον παραδοσιακό οικισμό Ταυρωνίτης κοντά στις εκβολές του ομώνυμου ποταμού. Το Μάλεμε είναι, επίσης, όμορφο παραλιακό χωριό με αξιόλογη τουριστική κίνηση και κοντά του βρίσκεται ο παραθεριστικός οικισμός Πύργος Ψηλόνερου. Το Οροπέδιο Ασκύφου είναι εξαιρετικά γραφικό και σε αυτό υπάρχει και ορειβατικό καταφύγιο. Μαγευτικό είναι το Οροπέδιο του χλιοτραγουδισμένου Ομαλού στο οποίο μεταξύ άλλων μπορείτε να επισκεφθείτε το σπήλαιο Τζανή. Από την Παλαιοχώρα μπορείτε να επισκεφθείτε το Ελαφονήσι, διάσημο τουριστικό προορισμό τόσο εντός της Ελλάδας όσο και εκτός, καθώς και το Φαράγγι Ανύδρου και τον τουριστικό οικισμό Γραμμένο. Αξιόλογη τουριστική κίνηση έχει και το γραφικό θέρετρο του Πλατανιά που στα όριά του φιλοξενείται ο παραθεριστικός οικισμός Γεράνι. Τα Φαλάσαρνα έχουν εκτεταμένη αμμουδερή παραλία, πολύ γνωστή για τα γαλαζοπράσινα νερά της, ενώ το Φραγκοκάστελο είναι παραθαλάσσιος οικισμός χτισμένος κοντά στο φημισμένο Βενετσιάνικο κάστρο. Μικρός παραθεριστικός οικισμός είναι και η Χρυσοσκαλίτισσα χτισμένη κοντά στο μοναστήρι της Παναγίας της Χρυσοσκαλίτισσας. Εάν κάποιος βρεθεί στην περιοχή αξίζει να επισκεφθεί τον όρμο Στόμιο με τη βραχώδη ακρογιαλιά και τις λιμνοδεξαμενές της περιοχής.

Η Χώρα Σφακίων είναι ιστορικό χωριό με δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Είναι γνωστή για την εξαιρετική παραδοσιακή κουζίνα της αλλά και για το έθιμο της βεντέτας. Το λιμάνι της Χώρας Σφακίων συνδέεται με το Λουτρό, την Αγία Ρουμέλη, τη Σούγια, την Παλαιοχώρα και την Γαύδο με μικρά πλοία που πραγματοποιούν συχνά δρομολόγια. Αξίζει να επισκεφθείτε το γραφικό παραθαλάσσιο χωριό Λουτρό, την προσιτή μόνο από τη θάλασσα σπηλιά Δασκαλόγιαννη και το υπαίθριο θέατρο. Η σπηλιά μπορεί να προσεγγιστεί μόνο με βάρκα καθώς βρίσκεται ανάμεσα στα βράχια στην ακτή. Η σπηλιά έχει μήκος περίπου 30 μέτρα (98.4 πόδια), ύψος 4 μέτρα (13 πόδια) και πλάτος 4 μέτρα (13 πόδια). Ονομάστηκε Σπηλιά του Δασκαλογιάννη προς τιμή του Κρητικού στρατιωτικού ηγέτη. Στις 4 Απριλίου, του 1770 ο Δασκαλογιάννης παρακινούμενος από την επιτυχία της επανάστασης ενάντια στους Τούρκους στην Πελοπόννησο παίρνει την απόφαση να οδηγήσει τους Σφακιανούς ενάντια στους Τούρκους. Αυτή του η κίνηση έμεινε στην ιστορία ως η Επανάσταση του Δασκαλογιάννη. Το εντυπωσιακό είναι πως κατά τη διάρκεια της επανάστασης η σπηλιά χρησιμοποιήθηκε ως νομισματοκοπείο.

Λουτρό Σφακίων 1

Σπηλιά Δασκαλογιάννη 1

2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

Στα πολιτιστικά αξιοθέατα του νομού συμπεριλαμβάνεται πληθώρα αξιοθέατων όπως τα ιστορικά μνημεία, τα μουσεία, οι αρχαιολογικοί χώροι αλλά και τα θρησκευτικά αξιοθέατα. Επίσης, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα ήθη και τα έθιμα, η παραδοσιακή μουσική αποτελούν πόλους έλξης.

Πολιτιστικοί χώροι. Δημοτική πινακοθήκη Χανίων.

Ιστορικά μνημεία. Δημοτική αγορά Χανίων. Η κατασκευή ολοκληρώθηκε το 1913 και τα εγκαίνια έγιναν από τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο στις 4 Δεκεμβρίου

1913, με την ευκαιρία των εκδηλώσεων της ένωσης της Κρήτης. Είναι χτισμένη πάνω στα υπολείμματα του προμαχώνα Piatta Forma. Η μελέτη κατασκευής έγινε από τον Κ. Δανδράκη ενώ έχει σχήμα σταυρού με 76 καταστήματα διατεταγμένα ανά ομάδες, στις κορυφές του σταυρού.

Δημοτική Αγορά Χανίων 1

Μουσεία. Αρχαιολογικό μουσείο Χανίων. Το αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζεται από το 1962 στο καθολικό της Μονής των Φραγκισκανών Μοναχών και βρίσκεται στην οδό Χάληδων. Στις αίθουσες του Μουσείου εκτίθενται ευρήματα από διάφορες περιοχές του νομού Χανίων που συνθέτουν την ιστορία της περιοχής από τη νεολιθική εποχή μέχρι την περίοδο της Ρωμαιοκρατίας. Η έκθεση είναι χωρισμένη κατά πλάτος σε δύο ενότητες. Η πρώτη(ανατολικό τμήμα) περιλαμβάνει εκθέματα των προϊστορικών (3η και 2η χιλιετία π.Χ), και η δεύτερη (δυτικό τμήμα) των λεγόμενων ιστορικών χρόνων(1η χιλιετία π.Χ).

Αρχαιολογικά Αξιοθέατα. Ο δήμος Χανίων έχει διάφορα αρχαιολογικά αξιοθέατα, τα οποία θα αναφέρουμε επιγραμματικά: Κάστρο Γραμβούσας, Πύλη της Αμμου-Παλιό λιμάνι, Κάστρο Ιτζεδίν- Σούδα, Κυδωνία- Παλαιά πόλη Χανίων, Αρχαία Τάρα- Αγία Ρούμελη, αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Ανώπολης, Αρχαία Δίκτυννα, Υστερομινωικός τάφος στον Κουρνά και στο Μάλεμε, Νησίδα Σούδας- Φρούριο Φορτέτζας, Φρούριο Φιρκά, Αρχαία Φαλάσαρνα, Αρχαία Λισσός, Αρχαία Απτέρα, Αρχαία Πολυρρήνια.

Θρησκευτικά Αξιοθέατα. Ιερά Μονή Γωνιάς, Κολυμβάρι Χανίων. Η ιστορία της μονής αρχίζει από τα μέσα του 9ου αιώνα, τότε που για πρώτη φορά κτίστηκε από ζηλωτές μοναχούς στη θέση Μένιες του Ακρωτηρίου προς τιμήν του Αγίου Γεωργίου. Οι συχνές και βάρβαρες επιδρομές των πειρατών σε εκείνη την περιοχή και φυσικά εναντίων των μοναχών ανάγκασαν τους μοναχούς να ζητήσουν ασφαλέστερο τρόπο ζωής. Έτσι έχτισαν ένα μικρό μοναστήρι που είναι σήμερα το κοιμητήριο της

μονής. Αργότερα κατά το 17 αιώνα ο μοναχός Βλάσιος(ύστερα από μία οπτασία κατά την παράδοση)χτίζει τη μονή στη θέση που είναι σήμερα. Η Μονή Γωνιάς είναι αφιερωμένη στη Θεοτόκο οδηγήτρια. Περιβάλλεται από αυλή όπου βρίσκονται τα κελιά των μοναχών, το ηγουμενείο, η τράπεζα, οι αποθήκες τα κελάρια μονή λεηλατήθηκε από τους Τούρκους πολλές φορές αλλά οι μοναχοί είχαν την προνοητικότητα να κρύψουν αρκετούς από τους θησαυρούς που είχε η μονή. Επίσης η ίδια λειτούργησε ως νοσοκομείο κατά την γερμανική αυτή φορά επανάσταση. Έτσι η μονή αναδείχθηκε μάνα του υπόδουλου γένους στον τόπο αυτό.

Ιερά Μονή Γωνιάς 1

Πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οι ρίζες των σημερινών πολιτιστικών εκδηλώσεων βρίσκονται στις εορτές και τα πανηγύρια τα οποία διοργανώνονται κυρίως στην ύπαιθρο της Κρήτης, κυρίως λόγω θρησκευτικών εορτών ή ιστορικών επετείων, όπως γίνεται σε ολόκληρη την Ελλάδα. Κυρίως το καλοκαίρι, τα πανηγύρια είναι σύνηθες φαινόμενο σε πολλά χωριά και πόλος έλξης για όσους βρίσκονται στην περιοχή, τουρίστες και μη. Τα περισσότερα, κρατάνε τον παραδοσιακό κρητικό χαρακτήρα τους, με την εξαίσια μουσική από τις λύρες και τις μαντινάδες. Στα αστικά κέντρα του νησιού, οι εκδηλώσεις αυτές διαφέρουν εντελώς. Είναι πολυθεματικές εκδηλώσεις με ντόπιους και ξένους καλλιτέχνες, ενώ η διάρκεια τους είναι από μερικές μέρες μέχρι κάποιες εβδομάδες.

Πανηγύρι 15/8, Χανιά 1

Λαογραφία. Η Κρήτη είναι ένας τόπος πλούσιος σε πολιτιστική παράδοση, που παρά το πέρασμα των αιώνων διατηρεί σημαντικά λαογραφικά στοιχεία, τα οποία πέρα από διαχρονικότητα και πολυπολιτισμικότητα, παίζουν σημαντικό ρόλο στην σημερινή κοινωνία. Η τοπική λαογραφία και παράδοση, διαφορετική από μέρος σε μέρος της Κρήτης, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του τουρισμού της, κάτι το οποίο μπορούμε να το διαπιστώσουμε ακόμα και από τα λεγόμενα «πακέτα μαζικού τουρισμού», στα οποία γίνεται μεγάλη προβολή της πολιτιστικής της ταυτότητας. Τα ήθη και τα έθιμα, οι μαντινάδες- δημιουργήματα του λόγου, οι διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, η χοροί και η μουσική, συμβάλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού, ο οποίος παρόλα αυτά έχει μαζικοποιηθεί και τείνει να χάνει την απλότητα και την γνησιότητα.

2.4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η τουριστική προσφορά στα Χανιά, λόγω του μεγάλου όγκου των τουριστών είναι μεγάλη.

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα είναι πάρα πολλά και πληθώρας τύπου και κατηγορίας. Υπάρχουν πολυτελή ξενοδοχεία, τα οποία όμως φιλοξενούν κυρίως ξένους τουρίστες, μιας και είναι αρκετά ακριβά. Στην συνέχεια υπάρχει μεγάλη γκάμα επιλογών, η οποία επεκτείνεται και στα διάφορα καταλύματα όπως ενοικιαζόμενα δωμάτια ή στούντιο, ιδανικά για όσους θέλουν να γλιτώσουν χρήματα από την διαμονή τους. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια πολύ δημοφιλής τόπος διαμονής είναι και το κάμπινγκ.

Υπάρχει οργανωμένο, στους Αγίους Αποστόλους, με τρεις διαφορετικές παραλίες και πολύ χαμηλές τιμές. Στο site του, <http://www.camping-chania.gr> , μπορεί κάποιος να περιηγηθεί στους υπερσύγχρονους χώρους και εγκαταστάσεις του, οι οποίες ικανοποιούν όλες τις ηλικιακές ομάδες.

2.5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

Οι περισσότεροι άνθρωποι προκειμένου να κάνουν μία ανάπαυλα στην καθημερινότητα τους, να χαλαρώσουν και να ξεκουραστούν επιλέγουν τον τουρισμό, ως μέσο επίτευξης των παραπάνω. Αν και δεν υπάρχει ακριβής ορισμός του τουρισμού, οι ειδικοί και οι μελετητές που ασχολούνται έχουν καταφέρει να τον διαχωρίσουν σε διάφορες κατηγορίες και εναλλακτικές μορφές.

Όπως είναι φυσικό, η τουριστική ζήτηση μεταβάλλεται ανάλογα με την εποχικότητα, την ηλικιακή δομή καθώς και την εισοδηματική τάξη.

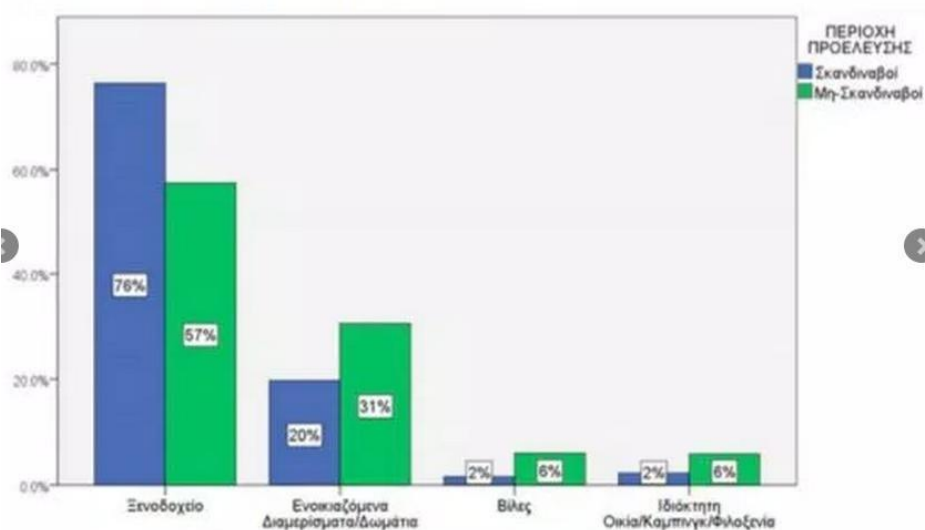
Παρά τις πολλές και διαφορετικές ανάγκες των τουριστών, τόσο τα καταλύματα όσο και οι τουριστικές υποδομές είναι αρκετά επαρκείς και αξιόλογες.

Επιπλέον, οι δραστηριότητες αλλά και τα ενδιαφέροντα τα οποία αναφέρονται αλλά και χαρακτηρίζουν τη διαμονή των τουριστών σε ορισμένα καταλύματα (αγροτουριστικά) στο νησί της Κρήτης, εντοπίζονται ως ακολούθως :

- Παρακολούθηση-συμμετοχή σε αγροτικές ασχολίες
- Μαθήματα κεραμικής
- Μαθήματα Ελληνικών χορών
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια
- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Μαθήματα ύφανσης
- Μαθήματα Ελληνικής κουζίνας
- Μαθήματα Ελληνικής μυθολογίας

Έτσι, αναδεικνύεται η φυσική εικόνα της περιοχής χωρίς όμως να στερείται ο επισκέπτης τις ανέσεις των διακοπών.

Γράφημα 5.12. Είδος Τουριστικού Καταλύματος (%)

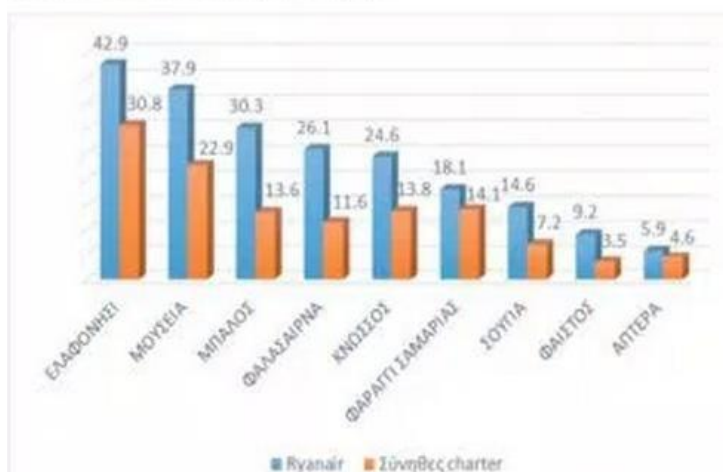

Είδη τουριστικών καταλυμάτων 1

Στο παραπάνω γράφημα μπορούμε να δούμε τις προτιμήσεις σε καταλύματα των επισκεπτών που φτάνουν στην Κρήτη, με βάση το άρθρο του Γ. Λυβιάκη που δημοσιεύθηκε στο ηλεκτρονικό site www.haniotika-nea.gr τον Φεβρουάριο του 2015.

Στο γράφημα που ακολουθεί, μπορούμε να διαπιστώσουμε τις προτιμήσεις των τουριστών σε σχέση με τις τοποθεσίες που επισκέφθηκαν. Αυτοί που έφθασαν με πτήσεις της Ryanair φαίνεται να προτιμούν περισσότερο προορισμούς όπως οι εξωτικές παραλίες, τα διάφορα μουσεία και αρχαιολογικά μνημεία, καθώς και το φαράγγι της Σαμαριάς, σε σύγκριση με αυτούς που έφθασαν με πτήση charter. Αυτό συμβαίνει διότι η πλειοψηφία των χρηστών της Ryanair έρχονται για πρώτη φορά στα Χανιά και ως εκ τούτου θα ήθελαν να επισκεφτούν πολλές και διάφορες τοποθεσίες.

Γράφημα 4.20. Επισκέψιμες τοποθεσίες (%)

Επισκέψιμες τοποθεσίες % 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Στο κεφάλαιο αυτό, θα γίνει αναφορά στις βιώσιμες μορφές τουρισμού και στο τι αυτές αντιπροσωπεύουν, καθώς και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να υπάρξει βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

3.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τα τελευταία 20 χρόνια περίπου, η βιώσιμη Ανάπτυξη έχει αναδειχθεί ως ένα από τα πρωτεύοντα θέματα παγκοσμίως τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Στο θεωρητικό επίπεδο, η Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι το κεντρικό θέμα τόσο των κοινωνικών όσο και των φυσικών επιστημών. Στον αντίποδα, στο πλαίσιο της Οικονομικής Επιστήμης γίνονται συστηματικές και πολύ σημαντικές προσπάθειες προσδιορισμού του όρου και διερεύνησης των αλληλεξαρτήσεων μεταξύ της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής διάταξης, με πολλές αναφορές και συζητήσεις, αλλά και πολλές μελέτες για αυτή τόσο μακροοικονομικά όσο και μικροοικονομικά.

Ποίος είναι όμως ο πυρήνας, η ρίζα των προσπαθειών αυτών; Όλα οδηγούν στην παραδοχή ότι η οικονομική μεγέθυνση οδήγησε σε δύο στοιχεία:

- Επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος, χωρίς κάτι τέτοιο να είναι απαραίτητο τουλάχιστον με τους ρυθμούς που αυτό έγινε κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών
- Παραμέληση της κοινωνικής διάστασης της ανάπτυξης

Από τα παραπάνω μπορούμε να εξάγουμε αβίαστα το συμπέρασμα ότι ο άμεσος αναπροσανατολισμός της μεγέθυνσης μέσα από τα πιο περιβαλλοντικά φιλικά μονοπάτια και με ταυτόχρονη ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης είναι αναγκαία, προκειμένου να μην υπάρξει κίνδυνος μη πραγματοποίησης των μελλοντικών σχεδίων για ανάπτυξη. Το κλειδί στο πρόβλημα αυτό είναι η *βιώσιμη ανάπτυξη*. Είναι ο μοχλός πίεσης που θα βοηθήσει ώστε να έρθει η αλλαγή σε πολιτικό- θεσμικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τον Ανδριώτη (2005) αλλά και τον Λαμπριανίδη (2000), η έννοια της ανάπτυξης εκ φύσεως παραπέμπει σε μια διαδικασία αλλαγής αύξησης ή εξέλιξης. Προσδιορίζει ή, πιο σωστά, χαρακτηρίζει έννοιες όπως οικονομία (οικονομική ανάπτυξη ή μεγέθυνση), κοινωνία (κοινωνική ανάπτυξη), πολιτική (πολιτική ανάπτυξη), τεχνολογία (τεχνολογική ανάπτυξη), τουρισμό (τουριστική ανάπτυξη) κ.α. Η χρησιμοποίηση της ανάπτυξης από διάφορους επιστημονικούς κλάδους καθώς και

η διαφορετική, κάθε φορά, διεπιστημονική προσέγγιση του όρου, σε συνδυασμό με τα διαφορετικά αναπτυξιακά κίνητρα που υπήρχαν, οδήγησε στην ανυπαρξία ενός ολοκληρωμένου και πλήρους ορισμού για την ανάπτυξη.

Για πολλά χρόνια, με τον όρο ανάπτυξη αναφερόμασταν στις ενέργειες των ισχυρών-πλουσίων του πλανήτη μας, οι οποίοι προσπαθούσαν να πραγματοποιήσουν τις προσωπικές ή και τις εθνικοκινούμενες φιλοδοξίες που είχαν, προκειμένου να πλησιάσουν την διαρκώς αναδυόμενη μεσαία τάξη. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης λοιπόν, ο όρος ανάπτυξη έφτασε να είναι εφάμιλλος της οικονομικής ανάπτυξης, της εξέλιξης ή της μεγέθυνσης. Βλέπουμε λοιπόν πως η ερμηνεία είναι πάντα μια επιλεκτική μονομέρεια στο πλαίσιο μιας υλιστικής και άκρως οικονομικής προσέγγισης.

Στην έκθεση Brundtland (μίας Νορβηγίδας πολιτικού, διπλωμάτη και γιατρού, καθώς και διεθνή ηγέτιδα για την αειφόρο ανάπτυξη και τη δημόσια υγεία) η *βιώσιμη ανάπτυξη* ορίστηκε σαν η διαδικασία με την βοήθεια της οποίας ικανοποιούνται οι ανάγκες του παρόντος, χωρίς να υπονομεύονται οι απαιτήσεις των μελλοντικών γενεών, ώστε να καλύψουν και αυτές τις δικές τους ανάγκες. Όταν υπάρχει βιώσιμη ανάπτυξη, η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, η κατεύθυνση των επενδύσεων, ο προσανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και οι θεσμικές αλλαγές είναι όλα σε αρμονικές αναλογίες και ισορροπίες, προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις ανθρώπινες ανάγκες όχι μόνο στο παρόν, αλλά και στο μέλλον. Με αυτόν τον τρόπο, η βιωσιμότητα είναι ικανή να διασφαλίσει την, για παράδειγμα, διαρκή αξιοποίηση των φυσικών πόρων, χωρίς να υπάρξει πρόκληση μόνιμων ή και μη αναστρέψιμων –περιβαλλοντικά ζημιολόγων – μεταβολών (WCDE, 1987).

Προκειμένου να υπάρξει παγίωση καθώς και καθιέρωση στον πλανήτη, της βιώσιμης ανάπτυξης πολύ σημαντικό σταθμό αποτέλεσαν η 9^η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών που πραγματοποιήθηκε το 1992, για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που διοργανώθηκε στο Ρίο της Βραζιλίας, με την υιοθέτηση της «Ατζέντα 21», και η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ μία δεκαετία αργότερα, το 2002 (<http://www.greeceun.org>). Έτσι, η βιώσιμη ανάπτυξη από απλή προγραμματική αρχή έγινε σταδιακά μια δικαιοακή, βασική πολιτική επιλογή, η οποία είχε νομικά δεσμευτική ισχύ και οικουμενικό χαρακτήρα, ακολουθώντας τη «διεθνοποίηση» της περιβαλλοντικής προστασίας. (Παπακωνσταντίνου, 2005).

3.2 ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO, 2011) όρισε σαν *αειφόρο τουριστική ανάπτυξη* την ανάπτυξη αυτή που ενώ ικανοποιεί τις ανάγκες των τουριστών που υπάρχουν στην περιοχή μαζί με τις ανάγκες των κατοίκων, μεριμνά για την προστασία και την ενίσχυση των μελλοντικών ευκαιριών ανάπτυξης. Αυτό

επιτυγχάνεται και μέσα από την σωστή και συνετή διαχείριση των πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε να εκπληρωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες αλλά και να διατηρηθούν η πολιτιστική ακεραιότητα, οι απαραίτητες οικολογικές διαδικασίες, η βιολογική ποικιλομορφία καθώς και τα διάφορα συστήματα υποστήριξης της ζωής (Spilanis and Vayanni, 2003).

Ως βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και με την βοήθεια του παραπάνω ορισμού, είναι ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης η οποία δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας έτσι παράλληλα όρους (δηλαδή υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) προκειμένου να υπάρξει συνεχής ανατροφοδότησή της (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001). Παρόλα αυτά, ο τουρισμός όπως και όλες οι βιομηχανίες δεν μπορεί να καταστεί εξ ολοκλήρου βιώσιμος μιας και πάντα θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις έστω και αν αυτές είναι ελάχιστες (<http://www.unep-tie.org>).

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης, με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ κοινωνίας, οικονομίας και περιβάλλοντος,
- Ενίσχυση όλων των μέτρων (έρευνα, εκπαίδευση, μάρκετινγκ κ.λ.π) που συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης,
- Καθιέρωση ειδικού θεσμικού πλαισίου προώθησης των διαδικασιών βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και της τοπικής συμμετοχής- πρωτοβουλίας,
- Προώθηση μέτρων και πολιτικών που συμβάλλουν στην προστασία και την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος,
- Χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως βασικού άξονα για την τοπική τουριστική ανάπτυξη. (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001)

Στην συνέχεια, θα παρατεθεί αυτούσιο το άρθρο της κας Αβδελλή Θεολογίας, υπεύθυνης Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ/ση Α/θμιας Εκπαίδευσης Πειραιά, που δημοσιεύθηκε στον ηλεκτρονικό ιστότοπο www.oikologos.gr με τίτλο :

«ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

«Η οικονομική ευμάρεια που διαθέτει ένα αυξανόμενο ποσοστό κατοίκων του πλανήτη μας, η ανάπτυξη των μέσων μαζικής μεταφοράς και των μέσων ενημέρωσης είναι μερικοί από τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην ανάδειξη του τουρισμού ως ενός από τους πιο ισχυρούς και ραγδαία αναπτυσσόμενους οικονομικούς τομείς της παγκόσμιας κοινωνίας του 21 ου αιώνα.

Η τουριστική βιομηχανία αντλεί την δύναμή της από εύθραυστες πηγές όπως το περιβάλλον, η ιστορία και ο πολιτισμός και συχνά χαρακτηρίζεται ως νόμισμα με δύο όψεις. Από τη μία, συνεισφέρει στην οικονομική άνθιση μιας περιοχής

δημιουργώντας θέσεις εργασίας και εισροή συναλλάγματος ενώ από την άλλη, είναι παράγοντας περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιβαρύνσεων που συχνά εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της τοπικής κοινωνίας και του τοπικού τουρισμού. Παραδείγματα από την παγκόσμια πραγματικότητα δείχνουν ότι η άκρατη, η ασχεδίαστη ή η λανθασμένη ανάπτυξη του τουρισμού επιφέρει, βραχυπρόθεσμα, γρήγορα οικονομικά οφέλη καταλήγοντας ωστόσο, μακροπρόθεσμα, σε χαμηλής ποιότητας τουριστική δραστηριότητα.

Στόχος αυτού του κειμένου είναι α) να εντοπίσει μερικές από τις αιτίες που οδηγούν στο παραπάνω φαινόμενο, β) να προβάλλει τα χαρακτηριστικά της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και γ) να παρουσιάσει συνοπτικά τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών μοντέλων.

Πολλοί τουριστικοί προορισμοί στην Ελλάδα και αλλού, έχουν ως στόχο τη συνεχή αύξηση του οικονομικού κέρδους που αποφέρει ο τουρισμός, έτσι συχνά προσανατολίζονται στην αναζήτηση ολοένα και μεγαλύτερου αριθμού τουριστών χρησιμοποιώντας ως μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης τον μαζικό τουρισμό. Όμως, η μεγάλη πληθυσμιακή συγκέντρωση σε περιοχές με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές και κοινωνικές δυνατότητες δημιουργεί διαταραχές στις συνήθειες της τοπικής κοινωνίας και δυσλειτουργίες όπως: συνωστισμό, μόλυνση του περιβάλλοντος, κατασπατάληση ή καταστροφή φυσικών και πολιτιστικών πηγών και ανταγωνισμό μεταξύ τοπικού πληθυσμού και τουριστικής βιομηχανίας για την χρησιμοποίηση αγαθών πρώτης ανάγκης (νερό, καύσιμα, κ.λ.π.), έργων υποδομής (δρόμοι, νοσοκομεία, κ.λ.π.), τόπων αναψυχής (μουσεία, πάρκα, παραλίες κ.λ.π.). Αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις εμποδίζουν την συνεχή και ομαλή διεξαγωγή της τουριστικής διαδικασίας αφού σύμφωνα με έρευνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Π.Ο.Τ.) η πλειοψηφία των τουριστών σήμερα επιθυμεί να επισκέπτεται περιοχές με υψηλή περιβαλλοντική ποιότητα και έντονα στοιχεία τοπικού πολιτισμού.

Αρκετοί διεθνείς οργανισμοί σχετικοί με τον τουρισμό, το περιβάλλον και τον πολιτισμό (Π.Ο.Τ, UNEP , UNESCO κ.λ.π.) προτείνουν ως διέξοδο από τα παραπάνω προβλήματα, κάθε είδους τουριστική δραστηριότητα να σχεδιάζεται, να διευθύνεται και να αναπτύσσεται ώστε:

α) να είναι περιβαλλοντικά ανεκτή σε βάθος χρόνου,

β) να αποφέρει βιώσιμα οικονομικά οφέλη στις περιοχές που αναπτύσσεται,

γ) να είναι ηθικά και κοινωνικά σύμφωνη με τις τοπικές κοινωνίες και

δ) να εξασφαλίζει την διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου για τις μελλοντικές γενιές.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή, λειτουργία και αποδοτικότητα των παραπάνω χαρακτηριστικών σύμφωνα με τον Π.Ο.Τ, την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους διεθνείς οργανισμούς, είναι η συνεργασία όσων εμπλέκονται στη τουριστική διαδικασία, η τοπική συμμετοχή στο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης, η εκπαίδευση των επαγγελματιών, των πολιτών και των τουριστών και η υψηλή ποιότητα των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων.

Τι εξυπηρετεί όμως καθεμιά από τις παραπάνω προϋποθέσεις;

Συνεργασία: Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο τουρισμός είναι μια περίπλοκη διαδικασία η οποία σχετίζεται με διαφορετικούς τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας, γίνεται εμφανές ότι για την βιώσιμη ανάπτυξή του απαιτείται αμοιβαίος σεβασμός, ενότητα και μόνιμη συνεργασία μεταξύ όλων των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, που οι δραστηριότητές τους άπτονται του τουρισμού άμεσα ή έμμεσα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Μέσω αυτής της συνεργασίας κάθε αναπτυξιακός σχεδιασμός, που αφορά τουριστικές υποδομές, επενδύσεις (δημόσιες ή ιδιωτικές), αλλά και κάθε άλλο στοιχείο που συμβάλλει στην ανάπτυξη και διεύθυνση του τουρισμού γίνεται απόρροια κοινής πολιτικής και στόχων. Είναι ουσιαστικό η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα να στηρίζεται στην καλή θέληση όλων των μερών για την επιτυχία ενός κοινού σκοπού (βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη) και όχι στην ικανοποίηση ιδιοτελών συμφερόντων.

Σύμφωνα με την Hevre Barioulet (2001) μερικά ζητήματα που πρέπει να βρίσκουν λύση με βάση την αρχή της συνεργασίας στις τουριστικές περιοχές είναι:

- Ο έλεγχος της κατανάλωσης του νερού και των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με σκοπό την μείωση της μη ορθολογικής χρήσης τους.
- Η μείωση των απορριμμάτων και η εξασφάλιση της ανακύκλωσής τους.
- Ο έλεγχος και η μείωση των προβλημάτων κυκλοφοριακής συμφόρησης και ρύπανσης ιδιαίτερα σε περιοχές φυσικού και πολιτιστικού κάλλους και η χρήση μέσων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον.
- Η οργάνωση και ο έλεγχος της πρόσβασης των τουριστών σε οικολογικά ευάλωτες περιοχές.
- Η συγχρηματοδότηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής προστασίας.
- Η χορήγηση κινήτρων και βοήθειας στις τουριστικές επιχειρήσεις ώστε, να υιοθετούν περιβαλλοντικές πολιτικές ανάπτυξης.

Τοπική συμμετοχή: Οι ανάγκες, οι προσδοκίες, τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά και τα προβλεπόμενα οφέλη από τον τουρισμό διαφέρουν σημαντικά από την μια περιοχή στην άλλη. Έτσι δεν υπάρχει ένα είδος σχεδιασμού βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης που να ταιριάζει σε περισσότερους από έναν τουριστικούς προορισμούς. Αν και γενικές κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να

ορισθούν σε εθνικό επίπεδο, ωστόσο οι τοπικές κοινωνίες με συμμετοχή εκπροσώπων όλων των τοπικών φορέων (δημόσιο, τουριστική βιομηχανία, μη-κυβερνητικές περιβαλλοντικές και πολιτιστικές οργανώσεις, οργανώσεις πολιτών, επιστημονικοί φορείς κ.λ.π.) και συχνή επικοινωνία με τον τοπικό πληθυσμό είναι εκείνοι που θα σχεδιάσουν και θα αναπτύξουν το είδος του τουρισμού που θέλουν να προσφέρουν. Χρήσιμο εργαλείο για την πραγμάτωση μιας τέτοιας διαδικασίας έχει αποδειχθεί η δημιουργία και εφαρμογή της Τοπικής Ατζέντας 21.

Με την εξασφάλιση της τοπικής συμμετοχής στον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης επιτυγχάνεται ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας η οποία επιφέρει κέρδη κυρίως στην τοπική κοινωνία και όχι σε εξωτερικούς οικονομικούς παράγοντες, (π.χ πολυεθνικές εταιρίες ξενοδοχείων, τουριστικών γραφείων κ.λ.π.), καλύτερη αποδοχή του τουρισμού από τους κατοίκους της περιοχής, ενεργητική συμμετοχή των κατοίκων για την διατήρηση των τοπικών τουριστικών πηγών.

Εκπαίδευση: Η άρτια επαγγελματική κατάρτιση όχι μόνο των διευθυντικών στελεχών του τουρισμού αλλά όλων όσων απασχολούνται σε αυτόν, συνεισφέρει στην καλύτερη προσφορά τουριστικών υπηρεσιών και στην ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος. Επιπλέον, ο εμπλουτισμός των επαγγελματικών εκπαιδευτικών ή επιμορφωτικών προγραμμάτων με θέματα που αφορούν τις έννοιες, τα κριτήρια, τα οφέλη, και τις πρακτικές του βιώσιμου τουρισμού βοηθά τους ανθρώπους που ασχολούνται με αυτόν να προβληματιστούν, να αναζητήσουν τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος και να κατανοήσουν σε βάθος τις διαφορετικές πρακτικές μεταξύ μαζικού τουρισμού και εναλλακτικών τουριστικών μοντέλων (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, ιστορικός τουρισμός, πολιτισμικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός κ.λ.π.). Μερικά από τα γενικά θέματα μιας τέτοιας εκπαίδευσης/επιμόρφωσης μπορούν να είναι:

- Έννοια, αρχές, και πρακτικές βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.
- Είδη και χαρακτηριστικά εναλλακτικών μορφών τουριστικής ανάπτυξης.
- Ζητήματα περιβαλλοντικής προστασίας.
- Ζητήματα προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Είδη προς εξαφάνιση (του ζωικού και φυτικού βασιλείου) και σχετική νομοθεσία.
- Ζητήματα διεθνούς περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Πιστοποιητικά περιβαλλοντικής ποιότητας (π.χ. μπλε σημαίες) και κριτήρια απόκτησής τους.

Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα κοινωνικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης βιώσιμων κοινωνιών και κατ' επέκταση βιώσιμου τουρισμού. Σε μια τέτοια εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να συνεισφέρουν όλοι οι τυπικοί και

άτυποι εκπαιδευτικοί φορείς (εκπαιδευτικά ιδρύματα, μη κυβερνητικοί οργανισμοί, οργανώσεις πολιτών, μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώσεις καταναλωτών κ.λ.π.) που διαθέτει μια κοινωνία με κάθε τυπικό και άτυπο εκπαιδευτικό μέσο (περιβαλλοντική εκπαίδευση, εκπαίδευση καταναλωτών, αγωγή υγείας, διαφήμιση, ενημερωτικές εκστρατείες, δημόσιες συζητήσεις κ.λ.π). Στόχος τέτοιου είδους γενικού ενδιαφέροντος εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων πρέπει να είναι η ενημέρωση / ευαισθητοποίηση των πολιτών με σκοπό την προβολή και την υιοθέτηση νέων συμπεριφορών και πρακτικών που προάγουν την βιωσιμότητα.

Τέλος, εκτός από τους εργαζόμενους στον τουρισμό και τους πολίτες των τουριστικών περιοχών είναι χρήσιμο να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται οι επισκέπτες τους. Πληροφορίες σχετικές με το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τις τοπικές συνήθειες και τις ανάγκες του κάθε τουριστικού προορισμού, θα τους βοηθήσουν να ενταχθούν ομαλότερα στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον που πρόκειται να επισκεφθούν. Τέτοια ενημέρωση επιτυγχάνεται με την προμήθεια σχετικών πληροφοριών στους τόπους μόνιμης διαμονής των τουριστών, με συμφωνίες μεταξύ των τουριστικών προορισμών και των τουριστικών πρακτόρων, με φυλλάδια πληροφοριών σε περιοχές διακίνησης επιβατών (αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμοί λεωφορείων και τρένων) και σε τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κάμπινγκ, κ.λ.π.).

Ποιότητα: Η διατήρηση του κύρους του τουριστικού προϊόντος κάθε περιοχής γίνεται όλο και δυσκολότερη στα πλαίσια του συνεχώς αυξανόμενου ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο. Η προσφορά ποιοτικού τουρισμού που εξασφαλίζει την προστασία των τουριστικών πηγών και ικανοποιεί τις επιθυμίες των επισκεπτών και των μονίμων κατοίκων πρέπει να είναι κύριο μέλημα όλων των φορέων (δημόσιων και ιδιωτικών) που σχεδιάζουν και διευθύνουν την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής με στόχο την βιωσιμότητά της.

Η έννοια ποιοτικός τουρισμός δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την έννοια πολυτελής-ακριβός τουρισμός. Αναφέρεται στο είδος τουριστικής δραστηριότητας η οποία προστατεύει τις τουριστικές πηγές, προσελκύει τουρίστες που σέβονται την τοπική κοινωνία και το περιβάλλον της και προσφέρει τουριστικά αξιοθέατα, ανέσεις και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στην αξία των χρημάτων που δαπανώνται γι' αυτά.

Τουριστικές περιοχές που επιθυμούν την μακροχρόνια σταθερή ζήτηση του προϊόντος τους:

Λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την ποιότητα που προσφέρουν.

Διεξάγουν έρευνες για την:

α) καλύτερη επίλυση των προβλημάτων τους,

β) δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων,

γ) ασφαλή και αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση των τουριστικών πηγών τους.

3) Προωθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού συμβατές με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

4) Επιφέρουν τουριστικές καινοτομίες.

5) Χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον.

Παρακολουθούν τακτικά τη διαμόρφωση των διεθνών κριτηρίων ποιότητας έτσι ώστε να ενημερώνονται για το τι συμβαίνει στον κόσμο.

Λαμβάνουν έγκαιρα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα, αν χρειάζονται.

Ενημερώνονται και διδάσκονται από επιτυχημένες πρακτικές που υιοθετήθηκαν σε άλλους τουριστικούς προορισμούς.

Πέρα όμως από τις προϋποθέσεις που πρέπει να ακολουθήσει μια κοινωνία για την επιτυχή βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη δεν θα πρέπει να παραβλέπει ότι ανεξάρτητα από το είδος τουριστικού μοντέλου που θα υιοθετήσει η τουριστική διαδικασία είναι ασταθής και ευάλωτη ιδιαίτερα σε περιόδους φυσικών θεομηνιών, οικονομικής ύφεσης, και κοινωνικής ανασφάλειας. Για αυτό το λόγο περιοχές με τουριστικό ενδιαφέρον πρέπει να αντιμετωπίζουν με μεγάλο σκεπτικισμό την οικονομική υπερεξάρτησή τους από τις δραστηριότητες του τουρισμού. Η ισόρροπη ανάπτυξη των τουριστικών και των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων μιας κοινωνίας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, παραδοσιακές τέχνες, τοπικές βιοτεχνίες, προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών κ.λ.π.) είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που θεμελιώνουν την γενικότερη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη μακροχρόνια ευημερία μιας περιοχής.

Ανακεφαλαιώνοντας τα όσα έχουν λεχθεί μέχρι τώρα καταλήγουμε ότι η πάροδος του χρόνου αποκαλύπτει με γοργούς ρυθμούς τα αδιέξοδα που δημιουργεί το μοντέλο του μαζικού τουρισμού πιέζοντας συνακόλουθα για αλλαγή της τουριστικής φιλοσοφίας και δράσης. Οι επιλογές προς τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτουν σύμπραξη και συμμετοχή ατόμων και ομάδων ανεξαρτήτως ρόλων (δημόσιο, ιδιώτες, πολίτες, επαγγελματίες, τουρίστες) και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και της σχετικής υποδομής. Τέλος η παιδεία / εκπαίδευση καλείται να σταθεί αρωγός όχι μόνον στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων αλλά και στην δημιουργία αξιών, συνειδήσεων και πρακτικών όλων των παραπάνω παραγόντων με στόχο την ομαλή αναπτυξιακή πορεία και βιωσιμότητα των τουριστικών περιοχών.»

3.3 ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στις μέρες μας, οι βιώσιμες μορφές τουρισμού είναι ταυτισμένες με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού μιας τόσο οι μεν όσο και οι δε, επιδιώκουν την αποφυγή αρνητικών και τη δημιουργία θετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Τα κύρια χαρακτηριστικά τους είναι η μικρής κλίμακας, ελεγχόμενη και ρυθμιζόμενη ανάπτυξη, η ποικιλία δραστηριοτήτων σε ατομική και ανεξάρτητη βάση ή μικρής κλίμακας και η έμφαση στην απόκτηση εμπειριών για τις τοπικές κουλτούρες και στη διατήρηση των παραδοσιακών αξιών.

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, ίσως λόγω των οικονομικών συνθηκών, υπάρχει έντονη στροφή στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες μας δίνουν την δυνατότητα να εμπλουτίσουμε τις δραστηριότητες μας και να ξεφύγουμε από τα κλασικά στερεότυπα των «κλασικών διακοπών». Στην συνέχεια, θα αναφέρουμε τις διάφορες μορφές αυτές, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο τι υπάρχει και το τι μπορούμε να κάνουμε στον νομό των Χανίων.

Εντοπίζουμε τις εξής βιώσιμες/ εναλλακτικές μορφές τουρισμού:

- Κοινωνικός ή Επιδοτούμενος: πραγματοποιείται από μέλη του κοινωνικού συνόλου τα οποία ανήκουν στις ασθενέστερες οικονομικές ομάδες, τα οποία με ειδικές παροχές μπορούν να συμμετέχουν στον τουρισμό.
- Θεραπευτικός- Ιαματικός: αφορά την επίσκεψη σε περιοχές όπου έχουν ιαματικά λουτρά, πηγές, κέντρα θαλασσοθεραπείας, υδροθεραπευτήρια, Spa κτλπ.
- Θρησκευτικός: στην Ελλάδα είναι ακόμα σε πρώιμο στάδιο, αλλά αφορά τους ανθρώπους που επισκέπτονται εκκλησίες, μοναστήρια, πανηγύρια είτε για λόγους λατρείας ή για να πάρουν μέρος στις διάφορες θρησκευτικές εκδηλώσεις.
- Επαγγελματικός- Συνεδριακός- Εκθεσιακός: γίνεται για επαγγελματικούς λόγους, ενώ απαιτείται ιδιαίτερη οργάνωση και σαφώς κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή για να υποστηριχθεί.
- Μορφωτικός: συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, επίσκεψη μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις. Και εδώ απαιτείται ειδική υποδομή μιας και θα πρέπει να υπάρχουν προγράμματα με πληθώρα μορφωτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Αγροτουρισμός: επαφή με την φύση, επίσκεψη αγροτικών περιοχών και γνωριμία με τις αγροτικές δουλειές, και επίσης μπορεί να συμμετέχει σε αυτές. (Τρύγος- Ρακοκάζανο- Ελιές- Μελίσσια- Κτηνοτροφία- τυροκομία- Παραγωγή πατάτας- Εσπεριδοειδή)
- Οικοτουρισμός- Οικολογικός: είναι ο τουρισμός που συνδυάζει την τοπική οικονομική ανάπτυξη, διαφυλάσσει το περιβάλλον και ταυτόχρονα το

αναδεικνύει. Βοηθά επίσης στην διατήρηση των βιότοπων και των ειδών της χλωρίδας.

- Θαλάσσιος: αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που μπορούν να γίνουν μέσα στην θάλασσα, και λόγω της θέσης της Ελλάδας έχει τεράστια περιθώρια ανάπτυξης.
- Πολιτιστικός: γίνεται όταν ο επισκέπτης μιας περιοχής θέλει να εκτιμήσει μια περιοχή με βάση το πολιτιστικό της υπόβαθρο.
- Αθλητικός: είναι αρκετά σύνθετη έννοια, μιας και περιλαμβάνει τόσο τις ενεργές όσο και τις παθητικές αναμειξίες σε κάποιο άθλημα ή αθλητική δραστηριότητα, της οποίας διοργάνωση μπορεί να είναι είτε τυχαία είτε σκόπιμη. (Ορειβασία- Ιππασία κα.)
- Ορεινός: δεν υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί όπως στον χειμερινό τουρισμό, και στην ουσία είναι όλες οι δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής αποκλειστικά σε ορεινές περιοχές.
- Χειμερινός: Αν και συγγέεται συχνά με τον ορεινό τουρισμό, στην πραγματικότητα δεν είναι το ίδιο. Συνηθέστερα γίνεται σε ορεινές περιοχές και με συγκεκριμένες κλιματολογικές συνθήκες- δηλαδή πολύ κρύο και χιόνι. Οι αδρανείς μήνες εκμεταλλεύονται και προσελκύουν διαφόρων ειδών τουρίστες, κυρίως όμως μιας οικονομικής ευμάρειας.
- Τουρισμός περιπέτειας: εδώ υπάρχει έντονο το στοιχείο του κινδύνου και της αδρεναλίνης, της έκπληξης και του απροσδόκητου. Γίνεται σε απρόσιτες περιοχές, μπορεί να έχει ως στόχο το κυνήγι, ή να είναι σαφάρι, ή και αγώνας επιβίωσης. (Banji Jumping- parapente ή Αλεξίπτωτο πλαγιάς)
- Γαστρονομικός: εδώ κυριαρχεί η κουλτούρα της τοπικής κουζίνας, με τους επισκέπτες να γεύονται διαφορετικά γευστικά ερεθίσματα από αυτά που έχουν συνηθίσει. Δυστυχώς όμως, ελάχιστες είναι οι τουριστικές μονάδες που αναδεικνύουν το χαρακτηριστικό αυτό.
- Οινολογικός: είναι παρόμοιος με τον γαστρονομικό τουρισμό, και σε πολλές περιπτώσεις συνδυάζονται. Ο «δρόμος του κρασιού» (προκαθορισμένη διαδρομή- πρόταση προς τον επισκέπτη, που περνάει μέσα από γραφικά σημεία μιας αμπελουργικής ζώνης) που ξεκίνησε από την βόρεια Ελλάδα, έχει πλέον μεταφερθεί σε πολλές περιοχές όπως για παράδειγμα σε πολλά σημεία της Πελοποννήσου.

Στην Κρήτη, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να απολαύσει όλες τις παραπάνω μορφές εναλλακτικού τουρισμού, μιας και ποικιλία τόσο γεωμορφολογικά όσο και στους υπόλοιπους τομείς βοηθάνε στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

Ειδικότερα στην περιοχή των Χανίων, με τους τόσους φυσικούς τουριστικούς πόρους, υπάρχει έντονη η ανάγκη αλλά και η σωστή «βάση», οι «πρώτες ύλες», για να αναπτυχθούν οι εναλλακτικές μορφές. Τα ήθη και τα έθιμα, η μουσική και τα

παραδοσιακά πανηγύρια, ο χορός και η παραδοσιακή κρητική κουζίνα καθώς και το γευστικό ντόπιο κρασί, είναι, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο πόλοι έλξης και βάσεις ανάπτυξης του τουρισμού.

Παραδοσιακή Κρητική κουζίνα 1

Παραδοσιακός Κρητικός χορός 1

Αγροτουρισμός 1

3.4 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τα τελευταία χρόνια εξαιτίας των πολλών αρνητικών σχολίων που αποδίδονται στο μαζικό τουρισμό, πολλά κράτη διαμορφώνουν την πολιτική τους προς την ενθάρρυνση εναλλακτικών- βιώσιμων μορφών τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο, αποσκοπούν στην αναζήτηση μιας λύσης για τα μακροχρόνια προβλήματα που έχουν προκληθεί από την ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη, κυρίως στο φυσικό περιβάλλον. Τα κίνητρα του εναλλακτικού επισκέπτη όπως και τα καταναλωτικά του πρότυπα, που έχουν κατεύθυνση στην αναζήτηση της αυθεντικότητας και στην συναναστροφή του με την παρθένα φύση και τον αυτόχθονα πολιτισμό, δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία της κοινωνίας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος της περιοχής υποδοχής τουριστών, συνεισφέροντας έτσι στην αειφόρο ανάπτυξη και στη μακροβιότητα των υπαρχόντων πόρων. Ως αποτέλεσμα, ο εναλλακτικός- βιώσιμος- τουρισμός, υποδεικνύει περιορισμούς σχετικά με τη φέρουσα ικανότητα μιας τουριστικής περιοχής και μπορεί να θεωρηθεί ως τουρισμός μειωμένων αρνητικών επιπτώσεων.

Ο Gannon (1993) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «ντόπιοι επιχειρηματίες μικρών επιχειρήσεων μπορούν, με μέτριες δαπάνες, να συνεισφέρουν αξιοσημείωτα στην οικονομική ανάπτυξη γιατί προμηθεύουν μικρότερες αγορές, αξιώνουν σχετικά μικρά κεφάλαια, χρησιμοποιούν ντόπιους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και ακατέργαστα υλικά και δεν απαιτούν δαπανηρή και εξεζητημένη υποδομή». Οι διάφορες επενδύσεις μικρής κλίμακας που προωθούνται από τον εναλλακτικό τουρισμό έχουν τον έλεγχο της τουριστικής ανάπτυξης από τους ντόπιους κατοίκους. Με αυτόν τον

τρόπο μπορούν να δημιουργηθούν και να εξασφαλιστούν κάποια οικονομικά οφέλη, ενώ οι μικρής κλίμακας επιχειρήσεις ενσωματώνονται στην κοινότητα και έτσι και αυτές με την σειρά τους βοηθούν ένα ν προορισμό να αναπτυχθεί με βάση τα βιώσιμα κριτήρια.

Η ενδογενής τουριστική ανάπτυξη πραγματοποιείται μέσω της συμμετοχής του ντόπιου κοινωνικού συνόλου στην διαδικασία της ανάπτυξης, οι κάτοικοι μιας περιοχής έχουν τη δυνατότητα να προσδιορίσουν και να φτιάξουν τη ζωή τους, σε μια κοινωνία που θέλουν να ζήσουν, διαμορφώνοντας έτσι τον τρόπο που θέλουν να την «πωλήσουν» στους επισκέπτες και στον υπόλοιπο κόσμο. Το αν οι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής αποδεχθούν την τουριστική ανάπτυξη, είναι ζωτικής σημασίας για την μακροχρόνια επιτυχία του τουρισμού, διότι εάν οι τουρίστες δεν είναι ευπρόσδεκτοι και υπάρχει κάποια εχθρικότητα απέναντί τους, οι αφίξεις, όπως είναι λογικό, θα μειωθούν. Συνεπώς, η συμπεριφορά των ντόπιων κατοίκων προς τους επισκέπτες που πρόκειται να έρθουν, αποτελεί έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες στην επιτυχία της τουριστικής βιομηχανίας μιας περιοχής.

Παρόλο που πολλές φορές ο τουρισμός θεωρείται υπαίτιος για την υπό-ανάπτυξη και ερήμωση ορισμένων περιοχών της περιφέρειας, κυρίως εξαιτίας της μετανάστευσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους στα αστικά κέντρα, ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ικανός να μειώσει αισθητά το πρόβλημα της υπό-ανάπτυξης, μιας και προσελκύει τουρίστες σε αγροτικές και απομονωμένες περιοχές. Με αυτόν τον τρόπο αποτρέπεται η μετανάστευση των ντόπιων κατοίκων, και ιδιαίτερα της νέας γενιάς που αποτελεί το ενεργό εργατικό δυναμικό, στα μεγάλα αστικά κέντρα, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Η γεωγραφική θέση του νησιού, το κλίμα, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της και ο φυσικό πλούτος που διαθέτει, καθώς και η μοναδικότητα της διατροφής της μέσω των γεωργικών προϊόντων αλλά και αυτών της αλιείας και της κτηνοτροφίας θα έπρεπε να αποτελούν σημείο αναφοράς στα τουριστικά προϊόντα της Μεσογείου. Οι εναλλακτικές μορφές που εξετάσαμε, θα πρέπει να αποτελέσουν τον άξονα γύρω από τον οποίο θα αναπτυχθεί το νέο προφίλ του Κρητικού Τουρισμού. Όμως το νέο μοντέλο στο οποίο θα σχεδιαστεί η ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος δεν θα πρέπει να είναι «ξενοδοχειακοκεντρικό». Για να υλοποιηθούν τα παραπάνω είναι απαραίτητος ένας επανασχεδιασμός του μοντέλου πάνω στο οποίο αναπτύσσεται ο Τουρισμός. Οι αρμόδιοι κρατικοί φορείς αλλά και οι επιχειρηματίες που επενδύουν στον κλάδο του τουρισμού δεν θα πρέπει να μένουν παγιδευμένοι στο μοντέλο με το οποίο ο Τουρισμός της χώρας μας γενικότερα αναπτύχθηκε τις προηγούμενες δεκαετίες. Το μοντέλο εκείνο έκανε τον κύκλο του, και πλέον δημιουργεί περισσότερα προβλήματα παρά βοηθάει. Έχει φτάσει το πλήρωμα του χρόνου για ριζική ανανέωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος τόσο της χώρας μας όσο και της περιοχής της Κρήτης, του νομού Χανίων. Όπως είναι φυσικό, κάτι τέτοιο δεν

είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί από τη μια μέρα στην άλλη. Χρειάζεται οργάνωση, σχεδιασμός και τήρηση ενός χρονοδιαγράμματος χωρίς αποκλίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Στο τέταρτο κεφάλαιο της πτυχιακής εργασίας, θα γίνει αναφορά στους διάφορους φορείς διοίκησης τουρισμού καθώς και στις επαγγελματικές ενώσεις που εδρεύουν στον δήμο των Χανίων. Θα αναφέρουμε τις αρμοδιότητες και τα στοιχεία που τους απαρτίζουν, καθώς και την σημασία που έχουν τόσο για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής όσο και για τους ίδιους τους κατοίκους.

Στην Κρήτη και ειδικότερα στην περιφερειακή ενότητα του νομού Χανίων, οι φορείς διοίκησης τουρισμού και οι επαγγελματικές ενώσεις είναι πολλές. Αυτό μας δείχνει πως τόσο το ίδιο το Κράτος όσο και η ίδια η τοπική αυτοδιοίκηση δίνουν μεγάλη σημασία στην ύπαρξη φορέων οι οποίοι θα εξυπηρετούν το κοινό. Δηλαδή, ενώ πολλές ενώσεις δεν έχουν άμεσα τουριστικό χαρακτήρα και θα μπορούσε κάποιος να πει πως έχουν δημιουργηθεί καθαρά για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού, μπορούμε να διαπιστώσουμε πως με την σωστή προβολή τους γίνονται αρωγοί της τουριστικής ανάπτυξης.

Υπάρχουν λοιπόν τρεις φορείς διοίκησης που είναι καθαρά για τον τουρισμό, και σε αυτούς μπορεί να απευθυνθεί ο οποιοσδήποτε προκειμένου να πάρει πληροφορίες σχετικά με την περιοχή, να κάνει τις απαραίτητες διεργασίες που χρειάζονται προκειμένου να δημιουργήσει μία τουριστική επιχείρηση ή να λύσει οποιοδήποτε ζήτημα έχει, που προσπίπτει στις αρμοδιότητες τους. Αυτές είναι:

4.1 Περιφερειακή Διεύθυνση Τουρισμού.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

Λογότυπο site 1

Στο ηλεκτρονικό site της, www.crete.gov.gr, μπορεί κάποιος να έρθει σε επικοινωνία με τα εκτελεστικά όργανα της ΠΕ Χανίων αλλά και να

ενημερωθεί για τις Δράσεις που λαμβάνουν χώρα. Για παράδειγμα είναι υπεύθυνη για την ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα, για την πρόληψη των πνιγμών, για την κοινωνική μέριμνα, την υγεία, το περιβάλλον. Επίσης μπορεί να δώσει πληροφορίες για την προστασία και την καταπολέμηση του δάκου, για το διαδίκτυο, για την κρητική διατροφή κ.α.

4.2 Νομαρχιακή Επιτροπή Τουρισμού.

Λογότυπο site 2

Προκειμένου να πληροφορηθούμε σχετικά με την νομαρχιακή επιτροπή τουρισμού, μπορούμε να επισκεφθούμε το ηλεκτρονικό site www.chania.eu.gr Και να μάθουμε ότι πληροφορία χρειαζόμαστε.

Όπως αναφέρεται και στην αρχική σελίδα του ιστότοπου, στόχος της διαδικτυακής πύλης της περιφέρειας Κρήτης- Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, είναι να υπάρχει συνεχής βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης στον πολίτη, σε όλα τα ζητήματα που αφορούν στην καθημερινότητά του και στην ποιότητα ζωής στο Νομό.

Επιπλέον, ο ιστότοπος στοχεύει στην απλοποίηση καθώς και στη διαφάνεια των διαδικασιών στις συναλλαγές του πολίτη με τις Υπηρεσίες του νομού, με τη δική του συμμετοχή και συνεργασία.

4.3 Δημοτική επιχείρηση τουρισμού- πολιτισμού

Λογότυπο site 2

Στο site www.chania.gr μπορούμε να πληροφορηθούμε για ότι συμβαίνει στον δήμο και την πόλη των Χανίων. Είναι ένα παράθυρο επικοινωνίας με την περιοχή, δίνοντας πληθώρα πληροφοριών καθώς και των διαφόρων

εκδηλώσεων που λαμβάνουν χώρα την εκάστοτε περίοδο. Για παράδειγμα, τον φετινό Αύγουστο είχαμε τα εξής δρώμενα, που αποτελούν κομμάτι του εναλλακτικού- βιώσιμου τουρισμού που αναλύσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο μας.

Αφίσα εκδήλωσης 1

Στην συνέχεια θα αναφερθούμε επιγραμματικά σε διάφορες ενώσεις που υπάρχουν στον δήμο Χανίων και οι οποίες καλύπτουν μία ποικιλία δράσεων, πολιτιστικών, αθλητικών, γαστρονομικών κ.α.

4.4 Ενώσεις

- Ένωση τουριστικών καταλυμάτων ν. Χανίων
- Ένωση ξενοδόχων Χανίων
- Παγκρήτιος Σύλλογος Διευθυντών ξενοδοχείων
- Σωματείο Επαγγελματιών ξεναγών
- Λέσχη αρχιμαγείρων Κρήτης
- Η Αμβροσία
- Ελληνικός ορειβατικός Σύλλογος Χανίων
- Κέντρο Ιππασίας «Πήγασος»

- Χορευτικός όμιλος Χανίων- Ψηλορείτης
- Λέσχη μορφωτικού Συλλόγου Απτέρα
- Ιστορική λαογραφική & Αρχαιολογική εταιρία Κρήτης
- Ένωση Προστασία καταναλωτών Κρήτης
- Εμπορικός σύλλογος νομού Χανίων
- Όμιλος Βρακοφόρων ΣΑ
- Κεντρική ένωση Χανίων

Προφανώς υπάρχουν πολλοί ακόμα σύλλογοι και ενώσεις, απλά δεν είναι τουριστικού ενδιαφέροντος.

Στην συνέχεια θα γίνει εκτενέστερη αναφορά σε δύο φορείς, προκειμένου να υπάρξει μία καλύτερη εικόνα του τι προσφέρεται και περί τίνος ακριβώς πρόκειται.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Αρχική σελίδα συλλόγου 1

Στο site του συλλόγου μπορούμε να βρούμε πολλές πληροφορίες για τις δράσεις, τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται. Η ιστορία του, όπως περιγράφεται μέσα από την ιστοσελίδα έχει ως εξής:

«Στις 28 Σεπτεμβρίου 1930 ιδρύθηκε το Τμήμα Χανίων του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου. Έτσι ονομαζόταν τότε. Ενώ μέλη του Ορειβατικού Αθηνών επέστρεφαν από ορειβασία τους στη Βόρεια Ελλάδα, συνάντησαν τον τότε πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο στο σιδηροδρομικό σταθμό και τον πλησίασαν για να του

υποβάλλουν τα σέβη τους και του είπαν ότι τις προσεχείς ημέρες θα ξεκινούσαν για τα κρητικά βουνά. Ενθουσιάστηκε και τηλεγράφησε στον τότε Γενικό Διοικητή Κρήτης, υπουργό Κατεχάκη να διευκολυνθούν οι ορειβάτες με κάθε τρόπο και ότι επιθυμία του ήταν να συμμετάσχουν και Χανιώτες στις αναβάσεις τους στα Λευκά Όρη. Έτσι και έγινε, τους συνόδευσαν μερικοί ενθουσιώδεις Χανιώτες πεζοπόροι οι οποίοι και προχώρησαν μετά στην ίδρυση του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου, Τμήμα Χανίων. Το Τμήμα Χανίων ήταν ένα από τα δέκα που απετέλεσαν την Ομοσπονδία της Ελληνικής Ορειβασίας στα τέλη του 1931,

(Τότε ονομαζόταν Κεντρικό Συμβούλιο). Σήμερα αυτή η Ομοσπονδία έχει στη δύναμη της περίπου 80 Συλλόγους απ' όλη τη χώρα. Ο Ορειβατικός Χανίων, ανακάλυψε μπορούμε να πούμε τα πιο όμορφα και θαυμαστά ορεινά, πεδινά, παραθαλάσσια τοπία του νομού μας και πολλά της άλλης Κρήτης και τα γνώρισε στον πολύ κόσμο. Είναι ο πρόδρομος του τουρισμού στην Κρήτη. Το φαράγγι της Σαμαριάς και η περιοχή του, οφείλουν αποκλειστικά την ανάδειξη τους στον Ορειβατικό Χανίων.

Κατά τις πρώτες εκδρομές στο φαράγγι η πεζοπορία διαρκούσε περισσότερο από 20 ώρες, αφού η επιστροφή γινόταν στους Λάκκους, από όπου και η εκκίνηση. Αυτές οι εκδρομές ήταν άνετες, διήμερες, αποτελούσαν πανηγύρι χαράς και τις οργάνωνε μέχρι το 1965 ο Σύλλογος μας και μόνο. Πολύχρονοι ήταν οι αγώνες, οι αναφορές και τα υπομνήματα των διοικήσεων του Ορειβατικού για να δημιουργηθεί ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς. Σήμερα είναι έντονη η συμμετοχή του, στη διατήρηση και στην προσπάθεια επέκτασης του δρυμού, αλλά και στη διάσωση του κρητικού αγριμιού.

Το Ελαφονήσι, το Φραγκοκάστελο, η Γραμβούσα, τα Φαλάσαρνα, είναι μερικές από τις εξορμήσεις «ανακαλύψεις» του Ορειβατικού Χανίων τα χρόνια που τα τροχοφόρα δεν είχαν μπει για τα καλά στη ζωή μας. Ακόμα τα ονομαστά φαράγγια Τρυπητής, Κλάδου-Δώματα, Ελιγιάς, Αράδαινας, Αγίας Ειρήνης, Νίμπρου και πολλά άλλα μοναδικής ομορφιάς γίνονται τόποι οργανωμένων διαβάσεων από ομάδες του συλλόγου.

Η σπηλαιολογική ομάδα ιδρύθηκε το 1955, πραγματοποίησε και πραγματοποιεί αξιόλογες «έρευνες» και με καθοδηγητή τον Αντώνη Πλυμάκη, αρχηγό της ομάδας, έχει κατεβεί σε πολλά σπήλαια-βάραθρα του νομού μας. Το 1997 έγινε καταγραφή 1.500 σπηλαίων και το μητρώο αυτό παραδόθηκε στη Νομαρχία Χανίων. ...Παρά το ότι στα Χανιά δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις για σκι, η χιονοδρομία είναι αρκετά διαδεδομένη. Τακτικά γίνονται προγραμματισμένες εκδρομές για σκι στα χιονοδρομικά κέντρα Βελουχίου-Παρνασσού, αλλά και κάθε Φεβρουάριο τα τελευταία επτά χρόνια πολυήμερες εκδρομές για σκι σε γνωστά χιονοδρομικά κέντρα του εξωτερικού (Μπόροβιτς, Μπρασόβ, Ίνσπρουκ κ.λπ.). [...]

Βλέπουμε λοιπόν, πως ο σύλλογος είναι πλήρως καταρτισμένος, έχει πληθώρα δράσεων και μπορεί τόσο ο μόνιμος κάτοικος όσο και ο επισκέπτης – είτε καλοκαιρινής είτε χειμερινής περιόδου- να συμμετάσχει σε δραστηριότητες, οι οποίες ανακαλύπτουν την φυσική ομορφιά της περιοχής και προάγουν τον εναλλακτικό τουρισμό.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΧΑΝΙΩΝ

Αρχική σελίδα συλλόγου 2

Στον ιστότοπο www.keosoe.gr μπορούμε να πληροφορηθούμε στην κεντρική ένωση Χανίων. Όπως αναφέρεται στην σελίδα, «η Κεντρική Ένωση Χανίων ιδρύθηκε το 1952 από τις τότε 7 δευτεροβάθμιες Ενώσεις του νομού Χανίων προκειμένου να συντονίσει τη συγκέντρωση των οινοστάφυλων που ήταν το βασικό προϊόν του νομού τότε, να τα οινοποιεί και κυρίως να εμπορεύεται το παραγόμενο κρασί. Μετά προέκυψε ένας συνδυασμός ζητημάτων όπως η φυλλοξήρα, η έντονη οικιστική και τουριστική ανάπτυξη σε περιοχές που υπήρχαν τα αμπέλια, η αύξηση της τιμής του ελαιολάδου και η μείωση της τιμής των σταφυλιών αφού άρχισαν οι εισαγωγές, το γεγονός ότι τα αμπέλια χρειάζονται τις περισσότερες καλλιεργητικές φροντίδες όταν οι τουρίστες μας επισκέπτονται σε αντίθεση με τις ελιές που όταν μαζεύονται δεν έχουμε τουρίστες, αλλά το κυριότερο η αδιαφορία των νέων ανθρώπων να κουραστούν για κάτι που δεν αποδίδει αρκετά. Με αυτά και με αυτά καταλήξαμε να έχουμε μια σημαντική μείωση της αμπελοκαλλιέργειας στο νομό και όσοι φύτεψαν τις τελευταίες δεκαετίες το έκαναν με την προοπτική να εμπορεύονται οι ίδιοι το προϊόν τους στο περιβάλλον τους.

Η Κ.Ε.Χ. συνεχίζει να συγκεντρώνει τα σταφύλια των παραγωγών που επιθυμούν να παραδώσουν το προϊόν τους. Διατηρεί το εμφιαλωτήριο οίνων της και η δραστηριότητα είναι πάντα κερδοφόρος μέχρι τώρα.

Παράλληλα έχει αναπτύξει σχεδόν πρωτοποριακά το τμήμα ζωοτροφών για τους κτηνοτρόφους του νομού, επενδύοντας ανελλιπώς κάθε χρόνο σε τεχνολογία, έχει πιστοποιήσει κατά HACCP τη δραστηριότητα και έχουμε φτάσει στο σημείο να προσέρχεται ο κτηνοτρόφος, να παραγγέλνει το μίγμα της ζωοτροφής που επιθυμεί για τα ζώα του και αυτό να προκύπτει άμεσα και να βγαίνει με τη δική του ετικέτα.

Επίσης, διαθέτουμε αγροτικά εφόδια στους αγρότες της περιοχής μας (λιπάσματα, φυτοφάρμακα κ.τ.λ.). Τέλος, παρέχουμε υπηρεσίες όπως την επιστροφή Φ.Π.Α. αγροτικών τιμολογίων.»

Αυτό ήταν επί λέξει το μήνυμα των συνεταιριστών προς όλους όσους θέλουν να μάθουν για αυτήν. Είναι πολύ σημαντικό το εγχείρημα τους, μιας και εφόσον πλέον υπάρχει η δυνατότητα του οινολογικού τουρισμού, μια τέτοια ένωση θα φέρει σε επαφή πιο εύκολα τους επισκέπτες με τα αγαθά και τα αμπέλια της περιοχής.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

Ιδρύθηκε το 1953 με πρωτοβουλία του Νικολάου Σκουλά, Δημάρχου της πόλης. Η δημιουργία της βιβλιοθήκης υπήρξε αναγκαία και ήρθε να καλύψει το κενό που άφησε η κατεστραμμένη βιβλιοθήκη του Φιλολογικού Συλλόγου «Χρυσόστομος» από τους βομβαρδισμούς των γερμανών κατακτητών.

Αρχικά, στεγάστηκε στο ισόγειο του Δημοτικού Μεγάρου ενώ τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν στις 14 Μαρτίου 1954. Σύντομα όμως αποδείχτηκε ότι ο χώρος δεν επαρκούσε για να καλύψει τις ανάγκες της. Έτσι στις 19 Ιουνίου 1960 αποφασίστηκε η οριστική μεταστέγαση της βιβλιοθήκης στον πρώτο όροφο του κτηρίου όπου στεγαζόταν μέχρι τα επόμενα εγκαίνια της 13χρόνια πριν, το 2002, και έκτοτε αποτελεί κοιτίδα πολιτισμού και ειδικότερα σ' αυτό των τεχνών, μιας και υπάρχει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων σχετικών με αυτή. Η ίδρυση της Δημοτικής Πινακοθήκης από το Δήμο Χανίων είχε ως στόχο την ανάδειξη του χώρου αυτού όχι μόνο ως χώρο μουσειακό αλλά και ως χώρο προστασίας και διάσωσης του πολιτισμού με την ευρύτερη δυνατή έννοια. Στεγάζεται σε τριώροφο κτίριο 900 τμ και έχει τις στοιχειώδεις μουσειακές εγκαταστάσεις καθώς και πλήρη μηχανοργάνωση.

Ο κύριος σκοπός της λειτουργίας της Δημοτικής Βιβλιοθήκης είναι:

- Η ανάπτυξη της πολιτιστικής, καλλιτεχνικής και αισθητικής αγωγής του λαού μέσα από τις εικαστικές τέχνες και τις σχετικές με αυτές εκδηλώσεις
- Η προβολή του καλλιτεχνικού χαρακτήρα του έργου των Ελλήνων δημιουργών.
- Η εξυπηρέτηση και υποβοήθηση της επιστημονικής έρευνας σε θέματα Ιστορίας της Τέχνης.
- Η διάσωση ,συντήρηση εμπλουτισμός και προβολή των συλλογών της.

Στον διαδικτυακό της ιστότοπο μπορούμε να βρούμε πολλές πληροφορίες για αυτήν, τις δράσεις και τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα καθώς και διάφορα άλλα πολιτιστικά ζητήματα.

Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων 1

ΚΕΝΤΡΟ ΙΠΠΑΣΙΑΣ «ΠΗΓΑΣΟΣ»

Ιππασία στα Χανιά 1

Μία εναλλακτική μορφή τουρισμού και διασκέδασης είναι η ιππασία. Στα Χανιά λειτουργεί ο ιππικός όμιλος «Πήγασος», ο οποίος βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από την πόλη, μόλις 5 χιλιόμετρα έξω από αυτήν. Όπως αναφέρεται στην σελίδα του ομίλου στον κοινωνικό χώρο δικτύωσης facebook, «Το "Κέντρο Ιππασίας Πήγασος" είναι ένας χώρος Αθλητισμού, Αναψυχής και Πολιτισμού των Αλόγων. Βρίσκεται στην Όαση Βαρυπέτρου, σε ιδιωτική έκταση, μόλις 5 χιλιόμετρα από την πόλη των Χανίων. Στη γη μας κυριαρχεί η ομορφιά της φύσης και η μεγαλοπρέπεια των αλόγων. Στις εγκαταστάσεις περιλαμβάνεται αίθουσα αναμονής - καφέ και ειδικός χώρος εκγύμνασης και πραγματοποίησης μαθημάτων. Στο Κέντρο Ιππασίας πραγματοποιούνται οι παρακάτω δραστηριότητες:

- Ελεύθερη Ιππασία που προσφέρεται για όλες τις ηλικίες, χαρίζοντας σας στιγμές χαλάρωσης, ξεγνοιασιάς και ελευθερίας.
- Μαθήματα Θεραπευτικής Ιππασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό
- Μαθήματα Παιγνιώδους Ιππασίας από ειδικευμένο προσωπικό για τους μικρούς μας φίλους.
- Ειδικά προγράμματα διαδραστικών παιχνιδιών για σχολικές – ομαδικές εκδρομές.
- Επίσης ο χώρος μας διατίθεται για εκδηλώσεις –party και άλλα event από 20 ως 100 ατόμων.

Σκοπός όλων των μαθημάτων είναι η εξοικείωση των παιδιών με τη φύση και τη φροντίδα του αλόγου, η ανάπτυξη κινητικών και γνωστικών δεξιοτήτων καθώς και θετικής συμπεριφοράς με τη βοήθεια του ειδικευμένου προσωπικού και των Δασκάλων Αλόγων.

Η ιππασία είναι ιδανική δραστηριότητα για τουρίστες με οικογένειες, καθώς αποτελεί μία ιδιαίτερη και πολύ ενδιαφέρουσα δραστηριότητα. Η επαφή με την φύση και τα άλογα χαλαρώνει τόσο μεγάλους όσο και μικρούς, κάνοντας έτσι τις διακοπές ένα παιχνίδι.

ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ ΠΛΑΓΙΑΣ PARAPENTE

Parapente-Αλεξίπτωτο πλαγιάς 1

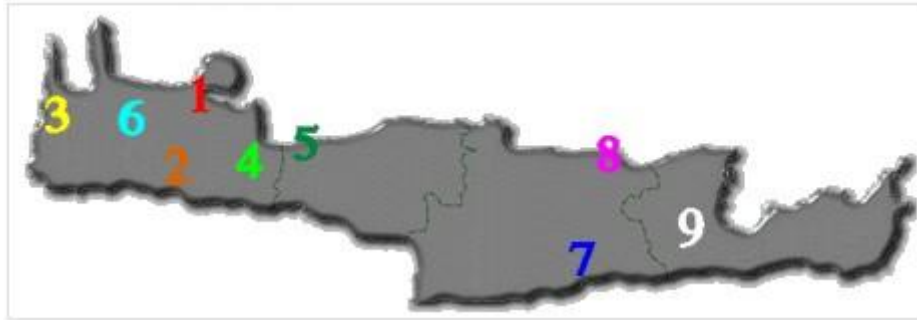
Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς Parapente από τη γαλλική του σύνθετη ονομασία (para- από το parachute= αλεξίπτωτο και pente= πλαγιά) είναι ένα σπορ με αρκετούς

υποστηρικτές. Στην Κρήτη λειτουργούν σχολές όπου μπορεί κάποιος που ενδιαφέρεται να μάθει τα μυστικά της πτήσης κάνοντας παράλληλα και πρακτική εξάσκηση. Επίσης υπάρχουν αρκετές πίστες όπου ο αρχάριος ή ο προχωρημένος έχει τη δυνατότητα να εξασκηθεί απολαμβάνοντας από ψηλά την κρητική φύση. Όπως διαφημίζει και το site www.crete.tournet.gr «Αισθανθείτε ελεύθεροι στον Κρητικό ουρανό. Κυκλώστε τα ίδια θερμικά με τους μεγάλους Κρητικούς γυπαετούς. Παίξτε δυναμικό, κρατηθείτε από την ένταση του αέρα πάνω από τις Κρητικές πλαγιές. Σε οποιαδήποτε κατεύθυνση του αέρα υπάρχει πάντα μία πλαγιά στην Κρήτη με τον σωστό προσανατολισμό.».

Για τους πιο τολμηρούς και αυτούς που αναζητούν την περιπέτεια στις διακοπές τους, το αλεξίπτωτο πλαγιάς είναι ιδανικό. Έρχεσαι σε επαφή με την φύση, παρατηρείς από ψηλά όλες τις ομορφιές που έχει να επιδείξει το Χανιώτικο τοπίο. Με αυτόν τον τρόπο, προάγεται ο βιώσιμος τουρισμός. Δεν υπάρχει καμία αρνητική επίπτωση στο περιβάλλον, και μπορεί να αντέξει στον χρόνο.

Στον νομό Χανίων υπάρχουν οι εξής θέσεις για αλεξίπτωτο πλαγιάς:

- Ν. Χώρα, 2 χλμ. από το κέντρο των Χανίων.
- Οροπέδιο Ομαλού, 45 χλμ. από την πόλη των Χανίων. Μαγευτική πτήση από Καλλέργη σε βορειοδυτική-δυτική κατεύθυνση πάνω από το φαράγγι της Σαμαριάς και το Γκίγκιλο.
- Φαλάσαρνα, πάνω από την αρχαία πόλη σε δυτική κατεύθυνση.
- Οροπέδιο Ασκύφου.
- Μοναδική πτήση πάνω από τη λίμνη του Κουρνά σε βόρεια-βορειοανατολική κατεύθυνση.
- Πάνω από το Βαρύπετρο με θέα τα Λευκά Όρη και τη λίμνη της Αγιάς.
- Ελαφονήσι, με νότιο προσανατολισμό και θέα το Ελαφονήσι και το Λυβικό Πέλαγος.
- Παλαιόχωρα, με νότιο προσανατολισμό, πτήση πάνω από την Παλαιόχωρα και θέα το Λυβικό Πέλαγος.

1. Αμμόλοφος Νέας Χώρας	6. Βαρύπετρο
2. Οροπέδιο Ομαλού	7. Αβδού
3. Φαλάσαρνα	8. Σταλίδα
4. Οροπέδιο Ασκύφου	9. Καμινάκι
5. Λίμνη Κουρνά	

Θέσεις για παραρτη 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Χανιά, 2/2015 1

Στο κεφάλαιο αυτό, που είναι το τελευταίο της εργασίας μου, θα προσπαθήσω να κάνω μία ανάλυση του επιχειρηματικού σχεδίου ανάπτυξης σε επίπεδο τουρισμού, έτσι όπως αυτό έχει παρουσιαστεί τόσο σε μελέτες που πραγματοποιήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, όσο και στο «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Χανίων 2014-2019», έτσι όπως αυτό κοινοποιήθηκε στην ιστοσελίδα του δήμου.

Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που υπάρχουν στην περιφέρεια του νομού Χανίων, έτσι όπως αυτή ορίζεται με βάση το σχέδιο Καλλικράτης, είναι:

- Δ.Ο.ΚΟΙ.ΠΠ (Πρώην ΟΔΗΚΟΠΠ + ΚΑΠΗ)
- Δημοτικό Γηροκομείο
- Δημοτική Πινακοθήκη
- Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Χανίων
- Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Χανίων
- Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Χανίων

Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου είναι:

- ΚΕΠΕΔΗΧ - ΚΑΜ – Πρώην (ΔΗ.Π.Ε.Χ. - ΚΕΔΗΧ)

Οι δημοτικές επιχειρήσεις του δήμου είναι:

- Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Χανίων (Δ.Ε.Υ.Α.Χ.) ΚΥΔΩΝ Α.Ε
- Δ.Ε.ΔΙ.Σ.Α. Α.Ε (Ο.Τ.Α)-Διαδημοτική Επιχείρηση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Ανώνυμη Εταιρεία (ΟΤΑ)

Τα παραπάνω πρόσωπα έχουν αρκετές αρμοδιότητες, και κάποιες εκ των οποίων είναι ότι είναι υπεύθυνα για την προώθηση διαφόρων προγραμμάτων, πρωτοβουλιών και δράσεων σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο που στοχεύουν στο να υπάρξει στήριξη, ενημέρωση, πρόληψη και ευαισθητοποίηση προκειμένου να μπορέσουμε να προάγουμε την ποιότητας ζωής των δημοτών, την ενίσχυση των κοινωνικών δεσμών καθώς και την ανάπτυξη της κοινωνικής συνείδησης, όπως επίσης και τη στήριξη προστασίας σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Με την αρωγή τους, η τουριστική ανάπτυξη του νομού θα εκτοξευθεί, μιας και θα προωθηθούν καλύτερα και πιο ουσιαστικά τα αναπτυξιακά προγράμματα που καθορίζονται από το υπουργείο τουρισμού.

Είναι γεγονός, πως προκειμένου να υπάρξει ένα σωστό και ολοκληρωμένο σχέδιο που θα αποσκοπεί στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν ορισμένες έρευνες με συγκεκριμένη κατεύθυνση. Βασικός στόχος

της έρευνας θα πρέπει να είναι η ουσιαστική και συστηματική καταγραφή, ανάλυση και σύγκριση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των αλλοδαπών επισκεπτών της Δυτικής Κρήτης (μιας και μας ενδιαφέρει η Περιφερειακή Ενότητα του ν. Χανίων), ούτως ώστε να διερευνηθούν οι τουριστικές δυνατότητες και προοπτικές στην τουριστική αγορά της περιοχής.

Το 2013 πραγματοποιήθηκε μία έρευνα που είχε ως χορηγούς το αεροδρόμιο των Χανίων, την Ένωση Ξενοδόχων Χανίων, το Επιμελητήριο Χανίων, την Περιφέρεια της Κρήτης καθώς και το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (Μ.Α.Ι.Χ.). Οι συντελεστές- υπεύθυνοι της έρευνας ήταν οι κύριοι Δρ. Γ. Μπαουράκης, Δ/ντής Μ.Α.Ι.Χ., ο Καθ. Κ. Ζοπουνίδης, Ακαδημαϊκός, Δ/ντής Εργ. Συστημάτων Χρηματοοικονομικής Διοίκησης και Ανάλυσης Δεδομένων - Πρόβλεψης του Πολυτεχνείου Κρήτης, Audencia Nantes School of Management, France, ο Π. Δράκος, ΕΔΠ, Τμ. Οικονομικών Επιστημών, Παν/μιο Κρήτης, ο Γ. Αγγελάκης, Ερευνητής, Τμ. Οικονομίας και Διοίκησης, Μ.Α.Ι.Χ., ο Γ. Ατσαλάκης, Λέκτορας, Εργ.Ανάλυσης Δεδομένων – Πρόβλεψης του Πολυτεχνείου Κρήτης και ο Δ. Νίκλης, Υπ. Δρ. Πολυτεχνείου Κρήτης – Μ.Α.Ι.Χ..

Η έρευνα λοιπόν, που δημοσιεύθηκε και στο διαδίκτυο, και από την οποία άντλησα πολλές πληροφορίες, είχε ως εξής:

Αρχικά, γινόταν προσπάθεια καταγραφής του προφίλ των τουριστών που επισκέπτονται τη Δυτική Κρήτη, κάτι το οποίο είχε ως απώτερο σκοπό να διαπιστωθεί αρχικά η συμπεριφορά και στην συνέχεια οι καταναλωτικές συνήθειες που είχαν. Επιπλέον, ως βασικό σκέλος της έρευνας ορίζεται η διαπίστωση του επιπέδου ικανοποίησης των τουριστών από τις προσφερόμενες υπηρεσίες σε μία ολοκληρωμένη και πολύπλευρη ανάλυση του τουριστικού προϊόντος. Εξαιτίας του γεγονότος ότι η αεροπορική εταιρία «Ryanair» πήρε την απόφαση να εγκαταστήσει την πρώτη της βάση στην Ελλάδα στον νομό Χανίων, στη Σούδα, εξυπηρετώντας με αυτόν τον τρόπο 26 προορισμούς, στην έρευνα θα γίνει διαχωρισμός των τουριστών που προσγειώνονται στο αεροδρόμιο Χανίων, μέσω της «Ryanair», προκειμένου να συγκριθεί το προφίλ του επισκέπτη που έρχεται με τις χαμηλού κόστους πτήσεις με αυτόν που έρχεται με τις κανονικές πτήσεις. επιπλέον, υπήρξε και η διενέργεια περαιτέρω ερευνών, προκειμένου να έχουμε μία εικόνα για το προφίλ των τουριστών που προέρχονται από διαφορετικές ομάδες χωρών, διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, καθώς και διεξοδικότερη ανάλυση των κυριότερων χωρών που οι πολίτες τους επισκέπτονται τα Χανιά. Η ανάλυση αυτή θα συμπεριλάβει την αξιολόγηση των επιπέδων που ικανοποιούνται οι επισκέπτες όσο αναφορά την διαμονή, το εύρος, την ποιότητα δραστηριοτήτων & υπηρεσιών που απόλαυσαν. τέλος, γίνεται προσπάθεια διερεύνησης του αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης στις καταναλωτικές συνήθειες και δραστηριότητες των αλλοδαπών τουριστών.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων και η ανάλυση τους, αποσκοπεί στην διαμόρφωση μιας πιο εμπειριστατωμένης αντίληψης σε σχέση με το τουριστικό προϊόν και την απορρόφηση του από την αγορά. Με βάση τα συμπεράσματα που προκύπτουν, οι ενδιαφερόμενοι φορείς (καθώς και αυτοί που αναφέραμε πιο πάνω) θα μπορούν πλέον έμπρακτα να συμμετάσχουν στην βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και την αποτελεσματική προώθηση του στην παγκόσμια αγορά.

Αυτά αναφέρονται στην εισαγωγή της έρευνας. Με βάση τα πορίσματα που συλλέχθηκαν, υπάρχουν τα εξής συμπεράσματα, τα οποία θα μας βοηθήσουν στην πρόταση του σχεδίου ανάπτυξης.

«Σύμφωνα με την έρευνα, ο μέσος τουρίστας που προτιμάει το αεροδρόμιο Χανίων ως τελικό προορισμό των διακοπών του θεωρεί τις τιμές κανονικές σε σχέση με άλλους ευρωπαϊκούς προορισμούς. Προτιμάει να κάνει διακοπές με την οικογένειά του. Το κλίμα και η φυσική ομορφιά του τόπου συνεχίζουν να αποτελούν καταλυτικό παράγοντα στην επιλογή του τελικού προορισμού του, αντλώντας πληροφορίες για τον τόπο διακοπών του από το διαδίκτυο, συγγενείς και φίλους.

Ο αλλοδαπός επισκέπτης αισθάνεται εξαιρετικά ικανοποιημένος από τις υπηρεσίες που του προσφέρει το ξενοδοχειακό κατάλυμα και κυρίως το ξενοδοχείο στο οποίο διαμένει κατά μέσο όρο σχεδόν 10 ημέρες, ενώ συνεχίζει να νιώθει σχετικά ανασφαλής για την κατάσταση του οδικού δικτύου και την οδική σήμανση. Είναι προβληματισμένος για την καθαριότητα, όσον αφορά τη συλλογή και αποκομιδή των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής καθώς και των ακτών και παράκτιων περιοχών.

Αναλύοντας τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, παρατηρείται ότι φέτος η τουριστική κίνηση βρέθηκε σε πολύ καλύτερο επίπεδο, συγκριτικά με την περυσινή τουριστική περίοδο. Στο μισό έχει πέσει το ποσοστό των αλλοδαπών επισκεπτών που περιορίζει τις δαπάνες τους, σε σχέση με πέρυσι και πιο συγκεκριμένα, μόνο ένας στους πέντε πραγματοποιεί περικοπές στις προγραμματισμένες δαπάνες του κατά τη διάρκεια των διακοπών του. Έτσι, με βάση την παρούσα έρευνα, μπορούμε να προβούμε σε μια εκτίμηση αύξησης εσόδων στην τοπική τουριστική αγορά κατά 19,3%, ποσοστό που κρίνεται πολύ ικανοποιητικό.

Σχετικά με τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στο αεροδρόμιο Χανίων και με βάση τα πρόσφατα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας Χανίων για την περίοδο Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2013, καταγράφεται αύξηση αφίξεων αλλοδαπών τουριστών κατά 19,28% φτάνοντας στο ιστορικά υψηλό νούμερο των 854.540 αφίξεων, με το 53% των συνολικών αφίξεων να προέρχεται από τις Σκανδιναβικές Χώρες (Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Φινλανδία), ποσοστό το οποίο όμως είναι πολύ μικρότερο σε σχέση με τα πρόσφατα προηγούμενα έτη.

[...]Πρέπει να αναφερθεί η δυσαρέσκεια που εξέφρασε μεγάλη μερίδα τουριστών στους ερευνητές στο αεροδρόμιο Ι. Δασκαλογιάννης, σχετικά με το συνωστισμό εξαιτίας της εξάντλησης των ορίων δυναμικότητας των υποδομών που παρατηρείται κατά την αναχώρηση των επισκεπτών, καθώς και τις υψηλές τιμές ειδών κυλικείου. Όσο αφορά το πρώτο ζήτημα, έχουν ήδη ξεκινήσει εργασίες επέκτασης του αεροδρομίου, γεγονός που αναμένεται να δώσει πνοή ανάπτυξης και λύσεις σε πολλά προβλήματα. [...]

Εξετάζοντας όλα τα παραπάνω, η τουριστική εικόνα για τον νομό των Χανίων είναι πολύ ενθαρρυντική, παρά το γεγονός ότι βρισκόμαστε σε δύσκολα οικονομικά συνθήκες. Αυτό το διαπιστώνουμε εύκολα από το γεγονός ότι υπάρχει η δυναμική εμφάνιση της Ryanair, η οποία έχει low-cost πτήσεις και τακτικά δρομολόγια, κάτι που εξυπηρετεί μεγάλο όγκο τουριστών μιας από πολλές χώρες είναι απευθείας χωρίς ανταποκρίσεις και ατέρμονες αναμονές σε άλλα αεροδρόμια. Επιπλέον, υπάρχουν υψηλής ποιότητας προσφορές (για τους αλλοδαπούς επισκέπτες) από το σύνολο των ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε αρκετά προσιτές τιμές. Τέλος τα μέσα μαζικής μεταφοράς έχουν βελτιωθεί τόσο προς την τακτικότητα των δρομολογίων τους όσο και προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Σε αυτό που θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και μέριμνα είναι ότι οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να μοχθήσουν για περαιτέρω ενίσχυση της τουριστικής ανταγωνιστικότητας της περιοχής σε συνδυασμό με την αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών αλλά και των προϊόντων του πρωτογενή τομέα, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της περιοχής, αποφέροντας ικανοποιητικά έσοδα καθώς και νέες θέσεις εργασίας στην τοπική κοινωνία.

Πως λοιπόν θα έχουμε τουριστική ανάπτυξη και μάλιστα βιώσιμη; Το παράδειγμα των ανεπτυγμένων τουριστικά περιοχών, αναδεικνύει καταρχήν χωρικά, το πρόβλημα της υπερβολικής συγκέντρωσης της τουριστικής προσφοράς και χρονικά, την ανισοκατανομή της τουριστικής ζήτησης (εποχικότητα). Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι αυτή που επιδιώκει τη χωρο- χρονική ισοκατανομή της τουριστικής δραστηριότητας, εις τρόπον ώστε να ελαχιστοποιούνται οι δυσμενείς επιπτώσεις (περιβαλλοντικές, κοινωνικές κ.α.) από την υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας του εκάστοτε τουριστικού πόλου και παράλληλα να διασφαλίζεται η ύπαρξη ή/ και δημιουργία κρίσιμων πυρήνων – κέντρων εξυπηρέτησης και διάχυσης της τουριστικής κίνησης. Είναι γεγονός πως τα Χανιά είναι ανεπτυγμένα τουριστικά μόνο όσο αφορά τα ξενοδοχεία και τα διάφορα τουριστικά καταλύματα, καθώς και τις ταβέρνες, τα εστιατόρια. Οι εναλλακτικές μορφές που ανέφερα σε προηγούμενο κεφάλαιο δεν αποτελούν προτεραιότητα του δήμου. Και αυτό ακριβώς είναι που χρήζει άμεσης αναδιάρθρωσης.

Πρέπει να υπάρξουν στόχοι στρατηγικών επιλογών τουριστικής ανάπτυξης, κατευθύνσεις αναπτυξιακής πολιτικής μέσω της δημιουργίας πλέγματος παρεμβάσεων

και ολοκληρωμένων δράσεων. Πρέπει επίσης να γίνουν συγκεκριμένες προτάσεις σύνθεσης τουριστικής ζήτησης προκειμένου να προσεγγιστούν και διαφορετικά τμήματα τουριστικής πελατείας. Παράλληλα, είναι ζωτικής σημασίας να υπάρξουν προτάσεις ως προς την διάθρωση της τουριστικής βιομηχανίας και των τουριστικών επιχειρήσεων στην περιοχή. Είναι πολύ σημαντικό να ενταχθεί η τουριστική ανάπτυξη σε συνολικό και ολοκληρωμένο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής, το οποίο θα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Βλέπουμε λοιπόν, πως αν δεν υπάρξει βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη τότε ποια θέλουμε;

Η διασφάλιση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης γίνεται μέσω της αειφόρου διαχείρισης, του τρίπτυχου δηλαδή της οικονομικής αποτελεσματικότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζουμε την μακροπρόθεσμη βάση της ανάπτυξης.

Όπως αναφέρεται στην Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών ΕΠΕ, «Η φέρουσα ικανότητα ενός τουριστικού προορισμού, αναφέρεται σε μία συγκεκριμένη «οροφή» έντασης τουριστικών χρήσεων, σε όρους φυσικής χωρητικότητας (μέγιστος αριθμός τουριστών – επισκεπτών, κλινών κ.λπ.), περιβαλλοντικής επιβάρυνσης (αντοχές οικοσυστήματος) και ψυχολογικής αντοχής (επίπεδο ικανοποίησης επισκεπτών αναλόγως της συμφόρησης), η υπερκάλυψη της οποίας (οροφή) συνιστά την απαξίωση της τουριστικής περιοχής (τάσεις εμφάνισης κορεσμού ή ήδη ορατός κορεσμός). Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτει ότι: ο καταρχήν σχεδιασμός και εν συνεχεία η διαχείριση των πόρων, αποκλείουν φαινόμενα υπέρβασης της εν λόγω «οροφής». ».

Δεν θα πρέπει να παραλείψω το γεγονός ότι η περαιτέρω διασφάλιση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης καθορίζεται σημαντικά από την ύπαρξη ή και την δημιουργία του θεσμικού και ρυθμιστικού πλαισίου για διάφορα ζητήματα όπως αυτά που αναφέρονται στην συνέχεια:

- Προδιαγραφές έργων
- Ζώνες δραστηριοτήτων / επιλεγμένες τοποθεσίες
- Χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός
- Ρύθμιση χρήσεων γης
- Ειδικές ζώνες περιβαλλοντικής προστασίας
- Διατήρηση Πολιτιστικού αποθέματος
- Αναγκαίες μελέτες (διαχειριστικές, περιβαλλοντικές κ.α.)
- Μηχανισμοί - φορείς στήριξης, παρακολούθησης και ελέγχου
- Επιχειρηματικά κίνητρα
- Διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και φυσικού περιβάλλοντος

- Λοιπά γενικά πλαίσια – πρότυπα (standards)

Το ρυθμιστικό πλαίσιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα πλέγμα προγραμμάτων και έργων που θα καθορίζονται από τις αρμόδιες αρχές και το υπουργείο Τουρισμού, όπως τα εξής:

- Πρόγραμμα ποιοτικής αναβάθμισης- εκσυγχρονισμού και επέκτασης/ διεύρυνσης της υφιστάμενης υποδομής
- Πρόγραμμα ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού
- Πρόγραμμα σχεδιασμού φυσιολατρικών και πολιτιστικών διαδρομών στην ευρύτερη περιοχή
- Πρόγραμμα ενημέρωσης, συμμετοχής, εκπαίδευσης τοπικού πληθυσμού, φορέων, επιχειρήσεων σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας.

Είναι προφανές ότι η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη παύει να υφίσταται, όταν το μέγεθος της τουριστικής κίνησης ξεπερνά την «φέρουσα ικανότητα» του συγκεκριμένου τουριστικού προορισμού. Κατά συνέπεια, από πλευράς σχεδιασμού, η προοπτική τουριστικής ανάπτυξης μιας γεωγραφικής περιοχής (Κρήτη) με τρόπο ήπιο, απαιτεί μεν πρωτίστως μέτρα ελέγχου της ζήτησης τόσο από πλευράς όγκου – μεγέθους (αριθμός τουριστών), όσο και από πλευράς χρονικής κατανομής (12μηνη διάρκεια – περιορισμό της εποχικότητας), αλλά και προγραμματισμένη προβολή (ελεγχόμενη διαφήμιση) με κριτήρια επάρκειας των υποδομών, αντοχής του φυσικού περιβάλλοντος και βούλησης των «διαχειριστών» της ζήτησης (τοπικός πληθυσμός, επιχειρηματίες κ.λ.π.).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εναλλακτικός τουρισμός 1

Η Κρήτη, με ατού τη γεωγραφική της θέση, το κλίμα, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της και τον φυσικό πλούτο και τη μοναδικότητα της διατροφής της μέσω των γεωργικών προϊόντων αλλά και αυτών της αλιείας και της κτηνοτροφίας θα έπρεπε να αποτελεί σημείο αναφοράς στα τουριστικά προϊόντα της Μεσογείου. Το μέρος θα πρέπει να προβάλλει τα μοναδικά χαρίσματα του και κατά τη χειμερινή περίοδο. Οι Εναλλακτικές Μορφές θα πρέπει να αποτελέσουν τον άξονα γύρω από τον οποίο θα αναπτυχθεί το νέο προφίλ του Κρητικού Τουρισμού.

Προκειμένου να είμαστε μάρτυρες μιας επιτυχημένης τουριστικής προβολής και ανάπτυξης μιας περιοχής, είναι πολύ σημαντικό να μπορέσουμε να προβλέψουμε την διαμόρφωση των τουριστικών αναγκών καθώς και των διαφόρων επιθυμιών που θα έχουν οι επισκέπτες- πελάτες. Στην συνέχεια οφείλουμε να βρισκόμαστε σε πλεονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλους τουριστικούς προορισμούς προκειμένου ο μελλοντικός επισκέπτης να επιλέξει τον νομό Χανίων ως προορισμό για τις διακοπές του.

Είναι αδιαμφισβήτητο πως η διαρκής προβολή και διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η Π.Ε Χανίων, αλλά και συνολικά η Κρήτη, είναι αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της.

Ιδιαίτερη προσοχή όμως πρέπει να δοθεί στο γεγονός πως η ανάπτυξη που επιζητείται και πλέον είναι αναγκαία για τον νομό Χανίων, δεν πρέπει να έχει ως σημείο αναφοράς τα τουριστικά καταλύματα- ξενοδοχεία. Πλέον υπάρχει υπερκορεσμός στο συγκεκριμένο κομμάτι. Επιπλέον είναι αρκετά επιζήμια για το φυσικό περιβάλλον,

και δεδομένου ότι τα περισσότερα τουριστικά πακέτα είναι all inclusive, δηλαδή σπάνια αφήνουν χώρο για δραστηριότητες εκτός ξενοδοχείου, αποτελεί ζημιά για την τοπική οικονομία. Για αυτόν τον λόγο πρέπει να στραφούμε στις βιώσιμες-εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο φυσικός πλούτος, ο ήλιος, η θάλασσα και η αμέτρητες κυριολεκτικά ασχολίες και δράσεις που μπορούν να υπάρξουν με σημείο εκκίνησης την προβολή των παραδοσιακών στοιχείων της περιοχής, του περιβάλλοντος και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων είτε βρώσιμων είτε πολιτιστικών.

Οι προτάσεις που έχω να κάνω, παίρνοντας ως δεδομένο όλα τα παραπάνω είναι οι εξής:

- Άμεση βελτίωση του οδικού δικτύου και κυρίως των επαρχιακών δρόμων.
- Δημιουργία σήμανσης και τοποθέτηση πινακίδων πληροφόρησης. Η ανυπαρξία τους δυσκολεύει πολύ την διαμονή και τις εκδρομές των τουριστών, κυρίως όταν αυτοί είναι ξένοι.
- Βελτίωση των εγκαταστάσεων υποδομής (πχ αεροδρόμιο) προκειμένου να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ολοένα και αυξανόμενες ανάγκες των επισκεπτών. Άλλωστε το αεροδρόμιο είναι η πρώτη εικόνα στα μάτια των ξένων επισκεπτών οπότε θα πρέπει να είναι εξελιγμένο και με μοντέρνες εγκαταστάσεις. Ως γνωστόν, η πρώτη εντύπωση μετράει πολύ.
- Βελτίωση τόσο των παρεχόμενων υπηρεσιών από τα ΚΤΕΛ. Η αύξηση των δρομολογίων κυρίως κατά την τουριστική σεζόν το καλοκαίρι κρίνεται αναγκαία. Το ίδιο αναγκαία κρίνεται και η σωστή, έγκυρη και ευγενική πληροφόρηση από τα γκισέ των ΚΤΕΛ.
- Μέριμνα για την ενημέρωση των τουριστών στις εναλλακτικές δράσεις που προσφέρονται από τον δήμο και την πολιτεία.
- Καλύτερη γνωστοποίηση των διάφορων πολιτιστικών αλλά και άλλων δρώμενων- πχ φεστιβάλ, συναυλίες, πανηγύρια, παραδοσιακές εκδηλώσεις κλπ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καλοκάρδου Ρ.«Χρονομεριστική Μίσθωση» Μελέτη ΕΤΒΑ 1991
- Λαζαρίδης Ν., Νίλεντ Π., Τζακόνε Γ., «Ξενοδοχείο υγιεινής διαβίωσης, μια καινούργια έννοια συνδυασμένων διακοπών», Τουρισμός και Οικονομία, τεύχος Ιουνίου 1990.
- Ηγουμενάκης Ν., Κραβαρίτης Κ., Λύτρας Π., «Εισαγωγή στον τουρισμό»,

Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1998

- Τσάρτας Π. «Τουρισμός Υγείας» ΕΤΒΑ 1991
- Σφακιανάκης Κων. Μανώλης «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού», Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα 2000.
- Κοκκώσης Χ.–Τσάρτας, Π.,(2001). «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον»,
- Κομίλης, Π.,(2001). «Οικοτουρισμός ,Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης», Εκδόσεις Κριτική ,Αθήνα, σ.σ 229-281 □ Ε.Ο.Τ, (2002), «Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας – Υδροθεραπευτήρια», ανακτήθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2002 από την ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.gnto.gr>
- Ιακωβίδου, Ό. (2003), « Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα - ένας απολογισμός της αποκτηθείσας εμπειρίας», ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, εκδ. Γεωτεχνικό
- Επιμελητήριο Ελλάδας, Μάιος – Ιούνιος 2003, Τεύχος 132
- Βελισσαρίου Ε. (2000), « Μάνατζμεντ Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού» , Πάτρα: Ε.Α.Π
- Συνέδριο Οινικής Πράξης και Προβληματισμού, 2008.
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), 2014
- Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας Χανίων, 2014
- Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας Ηρακλείου, 2014
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), 2013
- Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΞΕΕ), 2013
- Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), 2013
- Τερζάκης Δ. (2002), « Αθλητικός τουρισμός, μια νέα έννοια - πρόκληση», ανακτήθηκε από την ηλεκτρονική διεύθυνση του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού - Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Inskip, E. (1991). Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Hunt, D. (1989). Economic Theories of Development: An Analysis of Competing Theories. Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf.
- Pearce, D. (1997), “ Tourist Development ” (2 nd edition), London: Longman Group UK Limited,

- Wilkinson, P.F. (1987) Tourism in small island nations: a fragile dependency Leisure Studies. 6(2), pp.127-146
- Vivian, J.M. (1992). Foundations for sustainable development: participation, empowerment and local resource management. In: Ghai, D. & Vivian, J.M. (eds). Grassroots Environmental Action: Peoples' Participation
- UNESCO (1976). The effects of tourism on socio-cultural values. Annals of Tourism Research. 4, pp.74-105.
- Fennell D.A. "Ecotourism: An introduction" Ed. Routledge, London, N. York 1999.
- World Economic Forum (WEF), 2013
- World Tourism Organisation (UNWTO), 2013
- World Travel & Tourism Council (WTTC), 2013

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

<http://www.haniotika-nea.gr/polos-elxis-politismos-ke-fisi-simperasmata-megaliserevna/> <http://www.librarychania.gr/> <http://www.env-edu.gr/Documents/files/Books/Sustainable%20tourism.pdf>

<http://www.kathimerini.gr/197313/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/eptavasikes-proupo8eseis-gia-mia-viwsimh-toyristikh-anapty3h>

<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2012/PanagiotouAntonis/attacheddocument-1333960232-844834-6719/Panagiotou2012.pdf>

http://www.oikologos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=235&Itemid=196

<https://agrotourismos.wordpress.com/2008/05/14/alter/>

<http://www.eoshanion.gr/> <http://www.incrediblecrete.gr/57/index.el.html>

<http://www.chania-airport.com/>

<http://www.incrediblecrete.gr/Default.aspx?lang=el>

<http://www.crete.tournet.gr/el/crete-activities/935-parachute-parapente>

<http://www.incrediblecrete.gr/65/index.el.html>

http://www.keosoe.gr/enoseiseas/chania/enosi_chania.html

<http://www.chania.eu/nax/> <http://www.touristguides-crete.gr/>

<http://www.haniahotels.gr/news> <http://www.maich.gr/el/services/mpcu>
<http://www.chaniarooms.gr/>
http://www.eoshanion.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=30
<http://www.haniotika-nea.gr/polos-elxis-politismos-ke-fisi-simperasmata-megaliserevna/> <http://www.chania.gr/municipality/kat-draseis-politismos/agr-august-2015.html> <http://www.xo.gr/dir-az/S/Syllogoi-Enoseis-Somateia/Chania/?page=5> <http://www.chaniacrete.gr/index.php/el/>
<http://www.palαιοchora.com/> <http://www.xania.net/beaches/outbeaches/54-palαιοchora.html> <http://www.paleochora-holidays.gr/>